

NOVI

Odmev

GLASILO KULTURNO PROSVETNEGA DRUŠTVA SLOVENSKEGA DOMA

APRIL 2016
ŠTEVILKA 58
ISSN 1331 - 548X

INTERVJU Z VELEPOSLANICO SMILJANO KNEZ

Manjšina je pomemben vezni člen, saj je hkrati del hrvaške družbe in slovenskega narodovega telesa

ZGODBA Z NASLOVNICE

Kako je Lea Habunek hrvaškimi športnicam z lastnim vzorom tlakovala pot v vrhunski tenis

BRALNA KULTURA PEŠA

Naj razkošna zakladnica knjig ne postane opuščena skladvonica papirja!

JUBILEJI V SPLITU IN PULJU

20-letnica zborovskega petja in čipkarstva v društvu Triglav, 10-letnica delovanja zbora in kreativne delavnice v društvu Istra

SLOVENSKI DOM – NAŠ DRUGI DOM

- 3 Dom, domovina, domoljubje ..., kaj pa nacionalizem?
- 3 Priznanje Hrvaške planinske zveze
- 4 Za Prešernov dan druženje s slikarjem Brezarjem in Borštnikovimi prstanci
- 5 Brglez o kulturnem poslanstvu društev slovenske manjšine
- 6 Praznovanje pomladi in velike noči na Slovenskem in po svetu
- 6 Šopkov velikonočni razcvet ustvarjalnosti
- 7 Prireditev Primorska poje nas je še enkrat popeljala v Štandrež
- 8 Adica in prijatelji Slovenski dom napolnili z glasbo in spomini
- 9 Nastopa v zagrebški katedrali in na Trešnjevki
- 9 Iz Zagreba smo v Podnanos ponosno ponesli slovensko pesem
- 10 Dragocena konzularna pomoč
- 10 Svečano vzdušje, tombola, veliko dobrot in dobrih želja
- 10 Slovenski dom zasedli cariniki, volivci in tujci
- 11 Nekoliko turobna zima in rekordna petkovska pomlad
- 11 Junija bomo slavili 25. obletnico samostojnosti

SLOVENC NA HRVAŠKEM

- 12 Obisk vedoželjnih upokojencev iz Ilirske Bistrice
- 12 Iz pojočega decembra v Prešernovo slavje in velikonočno praznovanje
- 13 Druženje s sodobnim slovenskim pisateljem Markom Sosičem
- 13 Razstava za noč muzejev in zvoki citer za Prešernov dan
- 14 Darja Jusup: Rojaki v Zadru in županiji uspešno vpeti v okolje
- 15 Učenci iz Čabra na kulinarskom natjecanju
- 15 Rdeča nit sodelovanja z mestno knjižnico: ljubezen do kulture
- 16 Dramska skupina navdušuje s še eno Fojevo komedijo
- 16 Dve desetletji življenja s pesmijo in čipkami
- 18 Slavnostni koncert zbora Encijan za tri obletnice in praznik
- 19 Darilo za praznik: knjiga o Slovencih v Varaždinski županiji

- 19 Prešeren, princ Charles in Dan ljubezni

POGOVARJALI SMO SE

- 20 Smiljana Knez: Manjšina je pomemben vezni člen, saj je del hrvaške družbe in slovenskega narodovega telesa
- 21 Najtrši oreh so naglas, dvojina in besedni red

MATERINŠČINA

- 22 Če ne bomo brali, nas bo pobralo!
- 22 Naj razkošna zakladnica ne postane opuščena skladovnica
- 23 Branje nas nahrani z lepo slovenščino
- 23 Potovalni namig in pridih nedavne zgodovine
- 24 Jezikovna snažnost in napačen naglas ne gresta skupaj

PRETEKLOST V SEDANJOSTI

- 24 Lea Habunek, slovenska teniska zvezda na hrvaškem terenu
- 26 Uspomena na patra Straška uz 110. godišnjicu rođenja

KULTURNA OBZORJA

- 26 Baročna figura in ornament Komersteinerjevega kroga
- 26 Arhitekt, ki riše: tudi arhitektura je umetnost
- 27 Slovo karikaturlista Ota Reisingerja
- 27 Ugledna nagrada Preradu Detičku
- 28 Ne mine teden brez slovenskega dogodka na Hrvaškem ali hrvaškega v Sloveniji
- 29 Trajen spomin na velikega slovenskega tenorista

NOVICE IZ DOMOVINE

- 30 Državi na okopih zaradi arbitraže in žične ograje na meji
- 30 Oraškovičeva vlada za dobre odnose s sosedi

USTVARJALNICA

- 30 Spomin iz otroštva

ZA VSAKOGAR NEKAJ

- 31 Nauk žične ograje, s katere bi lahko bingljali rdeči pirhi
- 31 Ko zadiši po goranskih dobrotah
- 32 Skrivnost dolgega prijateljstva med Mariborom in Zagrebom

Novi odmev izdajata Kulturno prosvetno društvo Slovenski dom iz Zagreba in Svet slovenske nacionalne manjšine Mesta Zagreb s pomočjo

Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske in Urada vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Za izdajatelja:
Darko Šonc

Uredništvo:
Miroslava Maria Bahun, Stanka Herak, Agata Klinar Medaković, Silvin Jerman,

Polona Jurinić, Ivica Kunej, Franc Strašek, Darko Šonc, Vasiljka Tovarloža

Pregled, priprava in oprema besedil:
Ilinka Todorovski

Oblikovanje in prelom:
Josipa Glavaš

Tisk:
Intergrafika TTŽ d.o.o.
Bistranska 19, Zagreb

Izhaja občasno v slovenskem in hrvaškem jeziku.

Naklada: 800 izvodov

Naslov uredništva:
Kulturno prosvetno društvo Slovenski dom

Masarykova 13/I, 10000 Zagreb
tel./fax +385 (0)1 48 55 171
slovenski-dom@zg.t-com.hr
<http://slovinci.hr>

Slika na naslovnici: Lea Habunek, roj. Zemljič (1921–2010) je bila med prvimi slovenskimi teniskimi igralkami, z izjemnimi rezultati se je zavihtela med športne zvezde, pozneje pa med najbolj zaslužne za razvoj hrvaškega in jugoslovanskega tenisa. Bila je tudi članica Slovenskega doma.
Foto: Nada in Peter de Zamagna

Dom, domovina, domoljubje ..., kaj pa nacionalizem?

Koliko snovi za razmišljanje nam dajejo današnji časi! Kdo smo, od kod prihajamo, kakšna bo naša prihodnost - ta klasična človeška vprašanja si v luči evropskih trenj, migrantske krize, terorističnih groženj in razraščanja nacionalizmov zastavljamo tako kot posamezniki kot pripadniki večjih skupnosti: narodnih, manjšinskih, verskih. Kje so meje, kaj je prav in kaj ne?

V teh zapletenih časih imamo o različnih družbenih pojavih še bolj kot sicer različna mnenja, premlevamo jih v sebi, s prijatelji in v večjih družbah, beremo, poslušamo in gledamo, vznemirjajo nas grobe besede, napadnost in žaljivke, ki so postale del vsakdanjega besednjaka (in jim danes pravimo sovražni govor), včasih se ne moremo načuditi, kako ozkega duha so nekateri najpomembnejši ljudje v naši okolici.

Najpomembnejši zato, ker s politično močjo krojijo naša življenja in usode, nikakor pa ne zato, ker bi bili naš vzor. Po kom naj se zgledujemo danes, kdo so naši vzorniki? Zagotovo ne tisti, ki v vsaki drugačnosti vidijo zlo in tarčo za

lastno sovražnost. Zagotovo ne tisti, ki politično preračunljivost postavljajo pred človeške vrednote. Zagotovo ne tisti, ki gradijo mentalne, nacionalne, formalne in materialne zidove med ljudmi. Ki ne vidijo čez lasten plot.

Slovensko zgodovino so gradile množice marljivih ljudi. Veličina teh majhnih ljudi je bila v sposobnosti, da med seboj prepoznajo velike posameznike, ki jim je vredno slediti. To so bili velikani slovenskega domoljubja.

Pred časom nas je pater **Branko Cestnik** v tedniku Družina spomnil na veliko domoljubje Antona Martina Slomška, po katerem se imenuje tudi naša duhovna sekcija. Kot poudarja Cestnik, Slomšek lastnega domoljubja ni

dokazoval tako, da bi bil PROTI tuje- mu (takrat so Slovenci kot tuje najbolj občutili vse nemško), ampak tako, da je bil ZA slovensko. »Domoljubje da, nacionalizem ne – to je prava formula,« je v duhu Slomškove dediščine zapisal Cestnik.

Po Slomškovo bi morali razmišljati in ravnati vselej, ko nas skušajo okoliščine in glasni posamezniki zavesti, da bi bili tudi sami proti vsemu, kar ni prevladujoče, kar je drugačno in kar ni večinsko. Kot pripadniki neke manjšine, naroda ali vere se ne moremo strinjati, če nekdo obračunava z drugo manjšino, narodom ali vero. Dobro vemo, da v tem ni nič domoljubnega.

Domoljubje je, če ljubimo svoj dom, svojo domovino, svoje korenine, tako tam, kjer živimo, kot tam, od koder prihajamo. Pri tem pa si ne dovolimo, da bi zaradi političnih ali nacionalističnih vzgibov takšna čustva odrekli drugim. (jpt) 🗨️

POVABILO K SOUSTVARJANJU NOVEGA ODMEVA

Za 20. rojstni dan vašega in našega Novega odmeva si želimo, da bi na njegovih straneh zabeležili še veliko trenutkov iz življenja slovenske skupnosti, ki bodo tako trajno zapisani v zgodovini delovanja Slovenskega doma in našega obstoja na Hrvaškem.

K sodelovanju ste vabljeni vsi, ki bi vas pisanje zanimalo in ki si želite, da bi s svojim znanjem obogatili vsebino in podobo časopisa.

Se želite preizkusiti v pisanju? Ste ustvarjalni, imate ideje, predloge? Se v vas skriva še neodkrit talent za poročanje, komentiranje, fotografiranje, urejanje? Pokličite nas ali nam pišite, pocukajte nas za rokav!

Pričakujemo vas in se veselimo novih sodelavcev NOVEGA ODMEVA!

Priznanje Hrvaške planinske zveze

Prijetno nas je presenetila odločitev izvršnega odbora Hrvaške planinske zveze, ki je 21. decembra lani Svetu slovenske nacionalne manjšine Mesta Zagreb podelil priznanje za najboljšega zunanjega sodelavca v letu 2015.

V obrazložitvi piše, da smo si priznanje zaslužili zaradi »izjemne pomoči pri postavitvi razstave Zajedno u planinama / Skupaj v gorah in pripravi planinskih predavanj v KPD Slovenski dom«. S planinskimi predavanji oz. priljubljenimi Alpinističnimi četrtki bomo na obojestransko zadovoljstvo in zadovoljstvo številnih obiskovalcev nadaljevali tudi letos, že četrto leto zapored. Obe- tajo se nova zanimiva srečanja z vrhunskimi slovenskimi alpinisti in njihovimi neponovljivimi življenjskimi zgodbami.

Agata Klinar Medaković 🗨️

Za Prešernov dan druženje s slikarjem Brezarjem in Borštnikovimi prstanci

V počastitev slovenskega kulturnega praznika sta bili v Slovenskem domu na ogled dve razstavi: razstava risb upokojenega profesorja arhitekture Vladimirja Brezarja je bila odprta 27. januarja, razstava fotografij o polstoletni zgodovini Borštnikovega srečanja pa 4. februarja.

Brezarjevo razstavo je odprl predsednik Slovenskega doma in Sveta slovenske nacionalne manjšine Mesta Zagreb **Darko Šonc**, ki je poudaril: »Brez kulture bi Slovenci, ki živimo izven Slovenije, ne imeli vezivnega tkiva za ohranjanje maternega jezika, narodne zavesti, identitete in obstoja kod manjšina. Zato posebej častimo slovenski kulturni praznik«. O življenju in delu Vladimirja Brezarja je z izbranimi besedami spregovoril dolgoletni član Slovenskega doma dr. **Igor Toš**, ki je bil tudi pobudnik razstave. Na ogled so bile Brezarjeve popotne skice, risbe v obliki stripov kot strokovni diskurz ter slike v akrilu. Zanimiv pogovor z avtorjem objavljamo v rubriki Kulturna obzorja.

Borštnikovi prstanci 1970–2015

Razstava z zgornjim naslovom je nastala ob lanski 50. obletnici Borštnikovega srečanja. Mariborski fotograf **Ivan Vinovrški** je dolga leta marljivo in potrpežljivo zbiral fotografije dramskih igralcev, ki so bili nagajeni z Borštnikovim prstanom, najprestižnejšo slovensko nagrado za igralske dosežke, ki se od leta 1970 podeljuje kot vrhunec največjega in najstarejšega slovenskega gledališkega festivala. V

»Veleposlaništvo zelo veseli, da je kulturno sodelovanje med Slovenijo in Hrvaško izjemno intenzivno in skoraj vzorno ter na ta način močno presega posamezne politične nesporazume med narodoma, ki so žal medijsko odmevnejši kot pa kulturno sodelovanje,« je za Novi odmev izjavil Marko Rakovec z veleposlaništva.

njegovi zavidljivi zbirki je 45 črno-belih fotografij.

Posebno presenečenje je za obiskovalce razstave pripravil dolgoletni predsednik sveta Borštnikovega srečanja in letošnji prejemnik Prešernove nagrade, najvišje državne nagrade za dosežke v umetnosti, **Tone Partljič**. Duhovito je

Milada Kalezić, Peter Ternovšek in Tone Partljič (z leve).

spregovoril o dogodivščinah in prigoдах iz zgodovine Borštnikovega srečanja ter se pogovarjal z dobitnikoma Borštnikovega prstana, **Milado Kalezić** (dobitnica leta 2011) in **Petrom Ternovškom** (dobitnik leta 2010). Milada Kalezić je Prešernov dan obogatila z interpretacijo prvega soneta Sonetov nesreče O, Vrba, srečna, draga vas domača, Peter Trnovšek pa je v slovenščini

Dopisnica ob 50. rojstnem dnevu festivala.

Danko Šonc in Vladimir Brezar (z leve).

Z otvoritve slikarske razstave Vladimirja Brezarja.

recitiral pesem Zvonimirja Baloga.

Organizatorji zelo dobro obiskane razstave so bili Slovenski dom, Svet slovenske nacionalne manjšine Mesta Zagreb in slovensko veleposlaništvo v Zagrebu v sodelovanju s kulturnim društvom Mariborska literarna družba in Hrvaškimi kulturnimi društvom iz Maribora.

Mariborska in slovenska blagovna znamka

Borštnikovo srečanje se je rodilo leta 1966 na pobudo tedanjega ravnatelja mariborske drame Frana Žižka kod Teden slovenskih gledališč. Čez štiri leta so ga poimenovali po igralcu in režiserju Ignaciju Borštniku, ki velja za utemeljitelja umetniškega gledališča na Slovenskem. Takrat so tudi prvič podelili najvišje igralsko priznanje Borštnikov prstan.

Maribor se v drugi polovici oktobra vsako leto tradicionalno prelevi v gledališko meko, kjer se zbere cvet slovenskih igralcev, drugih gledaliških umetnikov in študentov. Mesto deset dni živi in diha s festivalom. O dogodku vsako leto poročamo tudi v Novem odmevu.

Festival Borštnikovo srečanje pa ni le mariborska blagovna znamka, ampak tudi zaščitni znak kakovosti slovenskega gledališča. Skozi dolgo in viharo zgodovino se mu se posrečilo svoj ugled in kakovost ne le ustvariti, temveč ju tudi utrditi in plemenititi.

Pošta Slovenije je kot darilo za 50. rojstni dan Borštnikovega srečanja izdala priložnostno dopisnico. (poj, akm) 🗨️

Avtor razstave mariborski fotograf Ivan Vinovrški, ki je po rodu iz Virovitice, in povezovalac prireditve Marjan Pungartnik (z leve). Vse foto: A. Bukovec

Obisk iz Slovenije

Brglez o kulturnem poslanstvu društev slovenske manjšine

»Pomembno je, da je slovenska manjšina ostala apolitična in da kljub temu uspe izvajati svoje kulturno poslanstvo, kar je odvisno tudi od lokalnih oblasti,« je ob obisku Slovenskega doma 16. marca poudaril predsednik državnega zbora Milan Brglez.

Predsednika državnega zbora sta spremljala poslanca **Dragan Matić** (predsednik Skupine prijateljstva s Hrvaško, SMC) in **Matej Tonin** (vodja poslanske skupine NSi). Delegacijo je sprejel celoten hrvaški vrh (o tem poročamo v rubriki Novice iz domovine), pred obiskom Slovenskega doma pa se je sešla tudi z zagrebškim županom **Milanom Bandićem**. Mesto Zagreb zelo dobro skrbi za manjšine, tudi slovensko. Brglez je omenil podatek, da v hrvaški prestolnici po zadnjem popisu prebivalstva iz leta 2011 živi 2.223 pripadnikov slovenske manjšine in da Svet slovenske nacionalne manjšine Mesta Zagreba (SSNM MZ) zastopa 2.132 Slovencev. »Takšno prijateljstvo je zagotovilo za boljši jutri,« je dejal Brglez.

Ko neprijetnosti prerastejo v težave

Predsednik Slovenskega doma in SSNM MZ **Darko Šonc** je goste opozoril na slovenski zakon, ki Slovence na Hrvaškem umetno deli na zamejce in Slovence na tujem. Brgleza je opozoril na težave pri izobraževanju v jeziki manjšin, kar hrvaška zakonodaja omogoča

na osnovi anket med starši. Zapleta se, ker ni natančno opredeljeno, ali ankete naročijo lokalne oblasti ali šolsko ministrstvo. »Prepričani smo, da bi morali navodila pripraviti na ministrstvu in jih poslati ravnateljem šol,« je dejal Šonc. Opozoril je na ozračje nestrpnosti do narodnih skupnosti in pojave sovražnega govora v zadnjem obdobju: »Samo čakamo, kaj se bo zgodilo, ali bo potihnilo in se bo pritisk zmanjšal. Imamo odprte oči in ušesa. Čuti se, da hrvaška družba ne gre v dobro smer.« Med neprijetnostmi, ki lahko prerastejo v težave, je omenil nedavne demonstracije za ukinitvev agencije za medije, drastično zmanjšanje finančne podpore srbski manjšini ter zaplet v Svetu za narodne manjšine (njen član je tudi Darko Šonc), ko deklaracije zoper diskriminacijo ni podprla poslanka **Ermina Lekaj Prljaskaj**, predstavnica albanske narodne skupnosti, ki v saboru zastopa tudi slovensko manjšino. (mm/jpt) 🗨️

Darko Šonc, Milan Brglez in Aleksandar Tolnauer. Foto: AB

Praznovanje pomladi in velike noči na Slovenskem in po svetu

Priznani slovenski etnolog, umetnostni in kulturni zgodovinar Damjan Janez Ovsec je 24. marca v Slovenskem domu predstavil svojo bogato in primerjalno zasnovano knjigo o praznovanju pomladi in najstarejšega in največjega krščanskega praznika.

Rečeča nit predstavitve so bile slovenske in tuje jedi postnega in velikonočnega obdobja, s praznikom povezana simbolika, liturgija, ljudsko verovanje, šege in navade, izvor in potek velikonočnega praznovanja, izračunavanje datuma velike noči in razvoj koledarjev. Knjiga, ki ima 416 strani in kar 970 fotografij, je izšla leta 2010. Avtor je o zbiranju podatkov in pisanju dejal: »V tem nekajletnem obdobju, ko sem pisal knjigo, bi lahko zgradil hišo.« Celotna knjižna naklada 2000 izvodov je bila razprodana, vendar je bogata monografija na voljo članom našega društva, saj jo je avtor ob tej priložnosti podaril knjižnici Slovenskega doma.

Na predstavitvi knjige je bila tudi veleposlanica Smiljana Knez; na sliki v družbi Darka Šonca in avtorja knjige. Foto: akm

Potica, šunka, kranjska klobasa, kruh

Poseben poudarek v zanimivi predstavitvi je bil na velikonočnih jedeh, ki so za veliko noč enako na slovenskih kot na hrvaških mizah: nepogrešljiva potica, ki jo prvič zasledimo v 19. stoletju na dunajskih in bavarskih dvorih, šunka, kranjska klobasa, vse mogoče vrste kruha

Damjan Janez Ovsec s svojo knjigo. Foto: akm

in štruklji. Tipična in izključno slovenska pa je butara, brez katere ne gre. Velika noč se je spreminjala iz stoletja v stoletje in z njo običaji. Največji simbol velike noči jajca so denimo začeli na veliko barvati v 19. stoletju.

Članice Slovenskega doma in SSNM MZ so dobro obiskani dogodek obogatile z barvanjem pirhov z zelišči, začimbami in barvili, ki jih ponuja narava.

Agata Klinar Medaković 🇺🇸

Kreativna delavnica

Šopkov velikonočni razcvet ustvarjalnosti

V kreativni delavnici Šopek imamo okoli velike noči polne roke dela. Med 15. in 19. marcem smo sodelovale na treh dogodkih. Najpomembnejši je bila tradicionalna velikonočna razstava v Slovenskem domu, že enajsta zapored.

Leto smo bile še posebej počaščene, saj je našo razstavo odprl predsednik državnega zbora Milan Brglez, ki je bil s sodelavci prav ta dan - 16. marca - na obisku v Zagrebu (o tem podrobneje poročamo v sosednjem članku). Zapomnili si bomo nje-

gove izbrane besede, s katerimi je podprl in pohvalil tovrstno ustvarjalnost članov društva.

Vsako leto nekaj novega in posebnega

Vsako leto se trudimo, da bi na velikonočni razstavi pokazale še kaj novega in tako ohranile zanimanje obiskovalcev. Letošnja posebnost so bili izdelki iz gline. Nekatere šopkovke so s tem materialom ustvarjale prvič, večina pa je imela le skromne izkušnje. Za razstavo so izdelale medaljone v obliki

Veliko zanimanje za peko velikonočnih kruhkov. Foto: AB

Šopkova velikonočna razstava v Slovenskem domu. Foto: AB

Priveditev Primorska poje nas je še enkrat popeljala v Štandrež

V Štandrežu, majhni vasi v Italiji z večinskim slovenskim prebivalstvom je 11. marca potekal eden od koncertov v okviru prireditve Primorska poje. V tamkajšnji cerkvi je nastopil tudi zbor naš duhovne sekcije A. M. Slomšek.

Počutili smo se kot na dobro znanem terenu, saj smo v Štandrežu že peli. Tudi tokrat smo se zbrali na koru in si na vajah uglasili glasove. Glasilke so si ogrevali tudi pevci ostalih štirih mešanih pevskih zborov - Frančišek Borgia Sedej iz Števerjana, Planinska roža iz Kobarida, Sv. Jernej iz Opčin in Jacobus Gallus iz Trsta - ter ženske skupine Korala iz Kopra in dekliške skupine Bodeča neža iz Vrha Sv. Mihaela.

Naš zbor je zborovodja prof. **Vinko Glasnovič** spremljal na orglah. Zapeli smo dve pesmi A. M. Slomška, in sicer Pred Jezusa ponižno pokleknimo in Hvali svet Odrašenika, ter Glasnovičevo liturgično pesem Credo.

Koncert je bil zelo dober, najboljše pa je po naši oceni nastopila Bodeča neža. Čeprav ime te skupine zveni bodeče, so dekliške glasovi ampak zveneli čudovito. Veliko jih je in mladi so. Mi-slim, da je cela cerkev, skupaj z zidovi, uživala s tem glasovi.

Proti domu čez Sveto goro in Postojno

Polni dobrih misli in zadovoljni smo se iz Štandreža odpravili v Solkan, kjer smo ostali do naslednjega dne, ko smo obiskali Sveto goro. Tam smo nekaj časa uživali v pogledu na Triglav in okolico, nato pa se počasi odpravili proti domu, proti Zagrebu.

Na poti smo se ustavili v postojnskem upokojskem domu, kjer smo obiskali našo **Martino Koman**, nekdanjo voditeljico duhovne sekcije.

Domov smo se vrnili zadovoljni z nastopom, druženjem, doživetim. Lepo je bilo.

Miroslava-Maria Bahun

Članice kreativne delavnice Šopek. Foto: AB

jajc, jih poslikale, glazirale ali lakirale. Na ogled so bile tudi manjše skulpture, nakit, posode, vaze in krožniki. Nekatere stvaritve so bile mojstrsko izdelane in estetsko zelo privlačne. Seveda ni manjkalo poslikanih pirhov, deloma narejenih po motivih iz posameznih krajev Slovenije, delno pa tudi po navdihu avtoric, steklenih predmetov in „bidermajer“ šopkov, ki so na neki način zaščitni znak naše delavnice.

Tradicija, ki povezuje vse, tudi manjšine

Tradicija, ki nas povezuje je tradicionalna prireditev v Kulturnem centru Dubrava. Letos je potekala 19. marca. S prikazom raznolikosti velikonočnih običajev se skuša utrditi vezi, ki jih

kultura in tradicija tketa med pripadniki manjšin in večinskim prebivalstvom. Poleg Bolgarov, Čehov, Poljakov, Makedoncev, Ukrajincev smo na prireditvi sodelovali tudi Slovenci. Videli smo različne načine krašenja velikonočnih vej za cvetno nedeljo, barvanje jajc v različnih tehnikah in poskušali različne velikonočne jedi. Šopek je prikazal izdelavo cvetnih butar. Dogodek je bil zelo dobro obiskan.

Šopkovi pirhi tudi v Vrbovcu

V sodelovanju s slovenskim manjšinskim svetom ter koordinacijo manjšinskih svetov in predstavnikov v Zagrebu se je Šopek predstavil tudi v galeriji ljudske univerze v Vrbovcu.

Na razstavi, ki je bila odprta od 15. do 27. marca, so pirhe razstavljale albanska, češka, madžarska, makedonska, poljska, rusinska, ruska, slovaška, slovenska in ukrajinska manjšina. Pirhi s slovenskimi motivi, naravni pirhi, obarvani s čebulo in zeljem, belokranjske drsanke in adleškiški pirhi so kot izjemne stvaritve prejeli posebno pohvalo in bodo v prihodnje v stalni postavitvi vrbovske galerije.

Razkošje barv in motivov Šopkovih pirhov v Vrbovcu. Foto: Marika Abramović

Stanka Novkovič/akm

Adica in prijatelji Slovenski dom napolnili z glasbo in spomini

Prijatelji in znanci Adele Dobrić Jelača smo 8. aprila napolnili dvorano Slovenskega doma. Naša Adica, nepogrešljiva članica pevskega zbora in Šopka se je namreč odločila, da nam odstre vpogled v svoje bogato ustvarjalno življenje.

Program je pestro in humorno povezoval mojster televizijskih in radijskih pogovorov **Vojo Šiljak**. Nizal je izjemno zanimive drobce iz Adičinega življenja - življenja profesorice glasbe, radijske urednice, skladateljice in uspešne pevke, spotoma pa obujal spomine na priljubljene plesne in glasbene večere v »Slovincu«, kamor so nekoč na večerno druženje zahajali številni Zagrebčani. Adica je o svoji osebni in poklicni poti ter ustvarjalnih dosežkih pripovedovala odkrito, živahno in prepričljivo, vmes pa tudi zapela in predvajala posnetke svojih nekdanjih javnih nastopov. Gostiteljica je k sodelovanju povabila svoje dolgoletne sodelavce in prijatelje z javnega prizorišča, s katerimi je v preteklosti nastopala ali ustvarjalno sodelovala: priznana harfistka **Marijo Mlinar**, radijskega voditelja, urednika in pesnika **Mladena Kušca**, prilju-

bljena imena hrvaške estrade **Lidijo Percan**, **Zdenko Kovačiček**, **Višnjo Korbar**, **Mira Ungarja** in člane nekdanjega kvarteta Melos. Vsak je obudil spomin na skupno delo ter se s svojo točko poklonil prijateljstvu z Adico. Slišali smo tudi izvirne posnetke priljubljenih skladb iz daljne preteklosti in obudili spomine na razgibano domačo glasbeno sceno. Bilo nam je toplo pri srcu.

Vasiljka Tovarloža 🍷

Dvorano Slovenskega doma je napolnil glas legendarne Zdenke Kovačiček.

Dogodivščine iz Adičinega pestrega življenja je razkrival Vojo Šiljak, spomine je doživeto obujal tudi Mladen Kušec.

Marija Mlinar je iz harfe izvabljala čarobne in sanjave zvoke.

Prijateljici v poklon je zapela tudi Lidija Percan.

Veliko zanimanje za glasbeni večer - do zadnjega kotička polna dvorana.

Na oder Slovenskega doma je stopil tudi velikan hrvaške estrade Miro Ungar.

Za nepozaben avtorski večer se je Adeli Dobrić Jelača v imenu Slovenskega doma zahvalil Darko Šonc. Vse foto: Antun Bukovec

Nastopa v zagrebški katedrali in na Trešnjevki

Mešani pevski zbor Slovenskega doma je z veseljem sodeloval na kulturno-zabavni prireditvi **Tudi mi smo zvezde 17. decembra** na Trešnjevki ter na ponovoletnem božičnem koncertu manjšinskih zborov 8. januarja v zagrebški katedrali.

Na decembrsko prireditev v Centru za kulturo Trenšnjevska nas je povabilo zagrebško društvo delovnih invalidov (UIRZ) – v njegovih dejavnostih je lani sodelovalo skoraj 700 invalidov dela z območja Zagreba in Zagrebške županije. Na prireditvi so predstavili svoje dejavnosti, program pa so popestrili številni gosti ter znana voditeljska obraza: voditeljica HRT oddaje Normalno življenje **Ana Tomaškovič** in eden od najbolj znanih avtorjev kajavske popevke **Ivica Pepelko**.

Naš venček dvignil dvorano na noge

Člani UIRZ so sicer nastopili v plesno-dramski izvedbi: spremljali smo nastope njihove plesne, folklorne in dramske skupine ter skupin za aerobiko in korektivno gimnastiko. V koncertnem delu so

se njihovem zboru Kolibriči pridružili mešani zbori kulturno-umetniških društev Nikola Tesla in Bosana ter Slovenskega doma. Naš zbor je zapel *Eno samo tiho rožo* ter *Božji nam je rojen sin*. Ko pa smo ob matrici zapeli venček slovenskih pesmi, je z nami pela cela dvorana. Vsak nastop, tudi naš, je bil zelo prisrčno sprejet, z dolgim aplavzom.

Po prireditvi smo se družili z organizatorji in ostalimi nastopajočimi.

Božične pesmi v jezikih manjšin

Na koncertu so sodelovali pevski zbori petih nacionalnih manjšin – ukrajinske, češke, madžarske, poljske in slovenske: KUD Karpati, mešani pevski zbor Lira in zbor Češke besede (vsi iz Lipovljanov), KUD Bosiljak iz Čučerja, mešana pevška zbor Slovenki dom in Ady Endre

Nastop v zagrebški katedrali. Foto: SD

ter vokalna skupina Wisla iz Zagreba. Vsak zbor je zapel tri božične pesmi v maternem jeziku, na skupnem koncertu pa vsak zbor po eno kitico *Tihe noči* v materinščini in na koncu vsi skupaj, tudi občinstvo v katedrali, hrvaško božično pesem *Narodi nam se*. Koncert je organizirala predstavica poljske nacionalne manjšine Mesta Zagreb, pokrovitelj pa je bila zagrebška koordinacija svetov in predstavnikov nacionalnih manjšin.

Stanka Herak 🇺🇸

Iz Zagreba smo v Podnanos ponosno ponesli slovensko pesem

Tudi letos je mešani pevski zbor Slovenskega doma nastopil na prireditvi Primorska poje. Letošnja je bila posvečena 120. obletnici rojstva skladatelja Karola Pahorja. Naš zbor je nastopil 2. aprila v Podnanosu, naselju v občini Vipava.

V Podnanos smo prispeli uro pred uradno otvoritvijo. Lep sončen dan smo izkoristili za ogled kraja. Pogled je segal čez celo Vipavsko dolino, nad katero se dviga gora

Nanos. Ogleдали smo si župnijsko cerkev sv. Vida in izvedeli, da sta se v Podnanosu rodila Stanko Premrl, duhovnik in skladatelj slovenske himne Zdravljica, in Janko Premrl,

partizan in narodni heroj.

Po vrnitvi s sprehoda so se začele priprave za nastop: preobleci se, uredi make up, postavi se v vrsto, prisluhni zadnjim napotkom dirigenta.

Za nagrado aplavz, ki je povedal vse

Program se je začel ob 20. uri v dvorani Doma kulture, ki so go napolnili obiskovalci. Program je vodila **Ana Andlovec**. Nastopili smo peti po vrsti. Polni samozavesti, ki nam jo je vлил naš dirigent **Ivica Ivanović**, smo zapeli ljudski *Tam sem jaz doma* in *Adamček se zjutraj zbudi*. Sledila je koroška *Kadar dižej, snih hre* in zadnja istrska *Dajte, dajte*. Nagrada je bil aplavz. Vse je povedal. Bili smo ponosni, ker smo iz Zagreba v Podnanos ponesli slovensko pesem.

Nastopili so še moški pevski

zbori iz Ilirske Bistrice, Branika, Cerknega in Bovca ter mešani pevski zbor iz Knežaka in Portoroža. Na koncu je imel pozdravni govor predsednik Zveze pevskih zborov Primorska poje profesor **Anton Baloh**. Zahvalil se je koordinatorici **Katarini Volk**, vsem nastopajočim, organizatorjem in občinstvu v dvorani. Posebej je omenil zbor iz Hrvaške in nam zaželel, da bi se tudi onstran meje, v Zagrebu, nadaljevala tradicija zborovskega petja.

Zadovoljni in sproščeni smo odšli na večerjo, kjer smo se družili z ostalimi nastopajočimi. Za druženje ni bilo veliko časa, ker smo se morali vrniti v Zagreb. Na poti domov so se v avtobusu razlegali zvoki kar dveh harmonik. Pelo in igralo se je brez postanka, do Zagreba.

Stanka Herak 🇺🇸

MePZ Slovenski dom na 47. Primorski poje. Foto: PP

Dragocena konzularna pomoč

Že šesto leto zapored je konzularni oddelek slovenskega veleposlaništva v Zagrebu slovenskim izgancem pomagal pri pridobitvi potrdil o živetju.

Člani Krajevne organizacije Društva izgancev Slovenije smo se 18. februarja zbrali v Slovenskem domu, kjer sta nam konzul **Viktor Mlakar** in uslužbenka veleposlaništva **Ivanka Filipan** izdala potrdila – izjave, da smo še živi. S tem dokumentom bomo v letu 2016 še naprej prejemali rento za pretrpljeno otroštvo v izgnanstvu med letoma 1941 in 1945.

Slavko Alojz Kramar, Ivanka Filipan, Ana Urbanič, Viktor Mlakar (z leve). Foto: DIS

Zagrebski izgnanci **Slavko Alojz Kramar**, **Marinka Jocić**, **Stanka Novković** in **Marjan Dirnbek** so se udeležili tudi 39. pohoda po poteh Brežiške čete, ki je v spomin na upor proti okupatorju v tem delu Slovenije potekal 24. oktobra 2015. Množični pohod poteka po partizanskih stezah, mimo spominskih obeležij iz NOB. Na cilju smo se okrepčali s tradicionalnim partizanskim golažem, ki so ga skuhalih pripadniki Slovenske vojske. Kulturni program je bil odličen. Sodelovala sta pihalni orkester in moški zbor. Poslovili smo se z obljubo: na svidenje na 40. pohodu! (mlj)

Zelo smo bili zadovoljni, ker sta za naše razpoloženje odlično poskrbeli dve Ivanki: pridne roke Ivanke Filipan so posel opravile rekordno hitro, v dveh urah, medtem pa nas je naša **Ivanka Nikčević** lepo pogostila. Punci, hvala vama! Hvala tudi konzuli in predsedniku društva **Darku Šoncu**, ki sta s svojo navzočnostjo prispevala, da smo se res zadovoljni vrnili domov! Spet se vidimo februarja leta 2017, zato se morate izgnanci čuvati, da boste zdravi prišli v naš drugi dom. (KraS) 🍷

Svečano vzdušje, tombola, veliko dobrot in dobrih želja

Na slovo od starega leta smo se pripravljali ves mesec, vse do 29. decembra, ko se je dobra družba prijateljev in znancev zbrala v svečano okrašeni Prešernovi dvorani. Jelka, okraski in jaslice so prispevali k zelo prazničnem razpoloženju.

Novoletna jelka je bila okrašena z lepimi okraski s slovenskimi motivi, zelo posebne pa so bile jaslice, saj so jih naredile članice Šopka. Miza je bila lepo pogrnjena, poskrbljeno je bilo za požirek ali dva dobre pijače ter okusen prigrizek. Nekateri so na pokušnjo prinesli svojo domačo pecivo, ki so ga članice spekle za svoje prijatelje. Tudi tombola je bila organizirana, kar je še posebej navdušilo obiskovalce. Vsaka srečka je bila dobitna.

Za ples je poskrbela glasbena družina **Sotošek**, ki z repertoarjem slovenskih pesmi, polk in valčkov popestrila naše slavje. Ob zvokih slovenskih viž smo radi tudi zapeli.

Pokramljali smo o preteklem letu, obujali spomine na lepe dogodke in načrtovali nove za prihajajoče leto.

Glasbena družina Sotošek. Foto: AB

Utrinek s silvestrovanja. Foto: AB

Lepo je bilo srečati prijatelje in se z njimi poveseliti. Poslovili smo se z željo, da nam veselja nikoli ne zmanjka, da nas spremlja zdravje in da slovenska pesem in beseda še naprej zvenita v našem drugem domu. Srečno!

Stanka Herak 🍷

Pustovanje

Slovenski dom zasedli cariniki, volivci in tujci

V Slovenskem domu so bile pustne maskare dolga leta tradicija. Nato je zanimanje usahnilo, pustovanje pa zamrlo. Zadnja tri leta pa je pred začetkom posta v Slovenskem domu spet veselo. Na pustni veselici smo se letos zbrali 9. februarja.

Tradicijo so pred tremi leti obudile članice kreativne delavnice, ki so izdelale zanimive maske, in vsem, ki bi na pustovanje prišli brez njih, obljubile svoje. Veselo rajanje je uspelo takrat in tudi letos. Tričlanska žirija z izkušenim predsednikom **Slavkom** je imela polne roke dela, ni mu bilo lahko. Letos so bile maskare internacionalne, ekipa je prispela celo iz Afrike. Videli smo razočarane volivce in simpatizerje Mosta. Za vse, ki so prišli iz Slovenije, je imel vse pod nadzorom carinik. Neutrudnega

muzikanta s številnimi inštrumenti ni bilo mogoče zaustaviti. Disk džokej **Tone** je bil v polni formi, vrstili so se valčki in polke. Diplomlo za najboljšo masko sta prejeli babica **Verica** in njena vnukinja **Sara**.

Krofi so bili super, tudi dobre kapljice ni manjkalo. Kdor je manjkal, je zamudil odlično zabavo v prijateljski družbi.

Stanka Novković 🍷

Zmagovalni maski v pustni družbi. Foto: NL

Nekoliko turobna zima in rekordna petkovska pomlad

Štirje zimsko-pomladni prvi petki so se med seboj močno razlikovali: zima je zelo razredčila število udeležencev, marec pa je v Slovenski dom privabil toliko udeležencev in slavlencev, kot jih ne pomnimo že celo desetletje.

Decembra in januarja se nas je zbralo le toliko, da lahko govorimo o dvoštevlični udeležbi. Za to so kriva tudi leta, ki jih nosimo. Tudi slavlencev ni bilo – le naš **Tone (Vrbnjak)**, ki nam je priredil pravo pizzino slavje, dober »guč« in več dobrih kapljic. Priznati je treba, da so nam manjkale pevke, ker so prav na januarski prvi petek nastopale v katedrali.

Petkovi oskarji in tolažilne žogice

Vzdušje je bilo popravljeno februarja, ko je na petkovo srečanje prišlo 21 ljudi. **Mimi** nas je nasmejala s šalami, ki naj bi prihajale iz Slovenije. **Ivanka dve (Štefančič)** je prebrala aforizme »o bogastvu«, ki je za nas smrtnike nedostopno. **Slavko** je podelil priznanja za sodelovanje na petkovih srečanjih za leto 2015. Oskarja za udeležbo na

vseh desetih srečanjih sta prejela **Frida** in **Tone**. Tolažilne nagrade »žogice« (čokoladne), ki so ob enem vstopnice za svetovno nogometno prvenstvo v Čilu, je dobilo osem petkovcev. Nagrado za štos leta je zaslužno prejela **Ivanka ena**.

Zoranovo zdravilo za dušo

V petek, 4. marca smo bili presenečeni nad rekordnim obiskom in udeležbo devetih slavlencev, kar se ni zgodilo vsaj deset let. Za vrhunec dobrega

razpoloženja je poskrbel **Zoran**, ko je na klavirju zaigral izjemno bogat splet slovenskih ljudskih pesmi. Tistih dvajset minut med nami ni bil nihče zaskrbljen, pobit ali bolan. Vsem, ki niste prišli, naj bo žal, zamudili ste delček zdravila za dušo. Ob mizah, bogato obloženih z dobrotami in dobro kapljico, smo posedeli še dobri dve uri, in ubrano peli ob zvokih Tonetove stoletne frajtonarice. **Klara** pa je slavljencem prebrala pesem Čestitka slavljencem. (KraS) 🎵

Slavljenci: Medeni, Ivanka, Rudi, Danijel, Franjica, Marinka, Beti in Marija, Tone s harmoniko (z leve). Foto: N. Lah

Napovedujemo

Junija bomo slavili 25. obletnico samostojnosti

Napovedujemo nekaj dogodkov, ki bodo zaznamovali konec pomladi in začetek poletja. Vabila boste člani Slovenskega doma prejeli po navadni ali elektronski pošti, vse informacije so na voljo tudi na našem spletnem naslovu slovinci.hr.

12. maj ob 20. uri - Slovenski dom - **Alpinistični četrtek** s svetovno prvakinjo v športnem plezanju **Martino Čufar Polar**, ki je širila meje možnega v ženski konkurenci, njeno dolgoletno športno delovanje pa je bilo leta 2010 okronano z naslovom slovenske alpinistke leta.

18. maj ob 19. uri - Slovenski dom - **razstava o Aljaževem stolpu - ta pleh ima dušo!**

Gostujočo razstavo so pripravili Narodni muzej Slovenije, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije in Center za konservatorstvo, Restavratorski center. Na ogled bo tudi

kopija Aljaževga stolpa. Razstavo bo spremljala projekcija dokumentarnega filma o Aljaževem stolpu, ki je skupaj z vrhom Triglava najbolj prepoznaven simbol slovenstva.

Junij - Zagreb - Pet let po slovesu od **Iztoka Puca (1966-2011)**, vrhunskega slovenskega rokometaša, ki je blestel tudi na hrvaškem rokometnem nebu, bomo odkrili spominsko ploščo v njegov spomin in v poklon slovensko-hrvaškim športnim vezem.

Junij - Zagreb - Četrto stoletja bo minilo, odkar sta **Slovenija in Hrvaška razglasili neodvisnost**. Tako rekoč istočasno, 25. junija 1991, sta parlamenta v Ljubljani in Zagrebu razglasila prekinitev državnih vezi s tedanjo SFRJ. Za zdaj razkrivamo le, da bomo **25-letnico zgodovinske prelomnice** obeležili s spoštljivostjo in veseljem ter željo po složni prihodnosti. 🎵

Obisk vedoželjnih upokojencev iz Ilirske Bistrice

Osmega marca so nas obiskali naši rojaki iz Ilirske Bistrice, člani društva Univerza za tretje življenjsko obdobje – podskupine za spoznavanje sveta in domovine.

Člane društva pod vodstvom predsednice **Nevenke Tomšič** in mentorice **Marice Gaberšnik**, smo pričakali na avtobusni postaji, nato pa se skupaj odpravili v staro mestno jedro Labina. Najprej smo obiskali mestni muzej v baročni palači Battiala Lazzarini in si pod vodstvom kustosinje **Olje** ogledali bogato etnografsko zbirko, zbirko istrskih glasbil in rekonstrukcijo labinskega rudnika.

Po mestu je obiskovalce iz Ilirske Bistrice popeljala vodička **Nina Brenčič** – zvedeli so veliko zanimivega o zgodovini Labina. Naslednja postaja je bil Podlabin. Tam smo si pogledali »šoht« - vhod v rudnik in rudniške stavbe. Spoznali smo zgodovino Labinske republike – rudarsko samoupravo med stavko in vstajo zoper italijanske oblasti, ki se je začela 2. marca 1921, torej pred okroglo 95 leti. Vstajo so fašisti zadušili po dobrem mesecu dni.

Ob koncu obiska smo se ustavili še v naših prostorih, kjer smo se pogovarjali o delovanju obeh društev.

Silva Šutar Vujičić 🇺🇦

Obiskovalci iz Ilirske Bistrice. Foto: Silva Šutar Vujičić

Šibenik

Iz pojočega decembra v Prešernovo slavlje in velikonočno praznovanje

Najmočnejši sekciji društva Dr. France Prešeren - Prešernovke in Pridne roke – sta bili lani dejavni še vse do božiča, po novem letu pa sta se posvetili počastitvi slovenskega kulturnega praznika in pripravam na razstavo velikonočnih pirhov v Sloveniji.

Ženski pevski zbor našega društva Prešernovke je 17. decembra v božičnem duhu sodeloval na dobrodelni prireditvi za upokojence v Vodica. Nastopali so še: KUD Vodiške perlice, klapa Godimenti, klapa Oršulice, pesniki: **Elvira Lasan Zorababel, Anka**

Vodanov, Anđelko Španja. Prešernovke so se predstavile kot zadnje. Najprej so zapele dve božični pesmi, nato pa ob spremljavi kitarista **Hrvoja Skračiča** slovenski evergrin Dan ljubezni, ki je v upokojencih obudil spomine, zato so pesem do konca spremljali s ploskanjem. Predsednik Društva upokojencev Vodice **Šime Bilan** se je za sodelovanje zahvalil tudi naši sekciji Pridne roke, ki je za to priložnost pripravila košaro sladkih dobrot.

Že naslednji dan, 18. decembra so Prešernovke nastopile v trgovskem centru City life v Šibeniku. Ob jaslicah so za-

pele 14 božičnih pesmi v slovenskem in hrvaškem jeziku ter razveselile obiskovalce centra, med njimi tudi člane našega društva.

Kulturni praznik in velika noč

Za Prešernov dan smo 11. februarja pripravili literarno-glasbeni večer v šibeniški mestni knjižnici Juraj Šižgorić. Program je vodila predsednica društva **Karmen Donđivić**. Prešernovo pesem Pevec je recitala naša članica **Simona Grgas Tucilo**. Naš mladi član **Viliam Grgas Tucilo** učenec glasbene šole Ivan Lukačić je na klarinetu zaigral uverturo opere Wiliam Bell, ob klavirski spremljavi **Danke Oreb Jajac**. Svoje pesmi sta brali gostji iz Vodice **Jerka Petrov** in **Nada Staradžić**. Program so glasbeno obogatile nepogrešljive Prešernovke.

Članice Pridnih rok pa so se razveselile vnovičnega povabila za sodelovanje na razstavi velikonočnih pirhov v frančiškanskem samostanu na Sveti Gori v Sloveniji. Za razstavo, ki je bila na ogled od 19. arca do 3. aprila, je pirhe izdelala vodja sekcije **Jadranka Grbelja**, tudi članica Prešernovk. Zato ne preseneča, da so njeni pirhi upodobili ženski pevski zbor.

Mojca Bareša 🇺🇦

Pesnica Jerka Petrov recitira na Prešernovem dnevu.

Nastop Prešernovk v Vodica. Obe foto: Mojca Bareša

Druženje s sodobnim slovenskim pisateljem Markom Sosičem

V počastitev Prešernovega dne sta društvo Ajda in umaški svet slovenske nacionalne manjšine 4. februarja pripravila odmeven literarni večer z enim najpomembnejših sodobnih slovenskih pisateljev Markom Sosičem.

Prostor umaške mestne knjižnice so napolnili ljubitelji lepe besede, ki so zbrano in z zanimanjem spremljali pogovor z umetnikom. Pozitivno vzdušje je napolnilo ves večer. Uvodoma sta navzoče pozdravila predsednica Ajde **Danica Bojković**, gostujočega pisatelja in povezovalko večera **Ireno Urbič** iz Foruma Tomizza Koper pa je predstavil ravnatelj knjižnice **Neven Ušumović**, sicer tudi sam literat in tesno povezan s Slovenijo.

Književnost, pretkana z večkulturnostjo

Marko Sosič se je rodil v Trstu, režijo je študiral na zagrebški dramski akademiji, deloval in režiral je v različnih slovenskih

Proslava v počastitev Prešernovega dne v mestni knjižnici v Umagu. Foto: Mijat Gavran

in italijanskih gledališčih, bil je tudi umetniški vodja in ravnatelj Slovenskega stalnega gledališča v Trstu.

Vsi štirje njegovi romani - Balerina, balerina (1997), Tito amor mijo (2005), Ki od daleč prihajaš v mojo bližino (2012) in Kratki roman o snegu in ljubezni (2015) so bili v finalu za nagrado kresnik za slovenski roman leta. Tako kot njegovo življenjsko in ustvarjalno okolje, so tudi njegova dela pretkana z večkulturnostjo. V prvih delih so liki ruralni, povezani s tržaškim Krasom, medtem ko je v romanu Ki od daleč prihajaš v mojo bližino glavni lik prvič urbani Slovenec iz Pulja, skoraj rasističen, ker ne sprejme dejstva, da ima njegova žena korenine v Bosni in pride v spor s sinom, ki to odkrije. Zgodbo je pisatelj predelal v radijsko in TV-igro, naposled tudi v filmsko zgodbo; filmska premiera bo na letošnjem portoroškem festivalu.

Neven Ušumović je poudaril, da imajo vsi Sosičevi romani precizno strukturo, skozi katero se občuti glasbena nit, ki povečuje gradacijo. Tako je tudi v romanu Balerina, balerina, edinem, ki je preveden v hrvaški jezik. V njem dogajanje

Neven Ušumović, Irena Urbič, Danica Bojković, Marko Sosič (z leve). Foto: Mijat Gavran

spremljamo skozi oči petnajstletnega avtističnega dekleta, njen svet je omejen, percepcija nezanesljiva, vse je videti kot v sedanosti, čeprav se dogaja do njenega tridesetega leta.

V Kratkem romanu o snegu in ljubezni sta glavni junakinji prijateljici Alma in Olga, italijanski Slovenki, ki se nista videli prek 20 let. Rdeča nič se kaže v liku Alminega sina Angela, ki nikakor noče govoriti maternega slovenskega jezika in poprime psihologijo fašista ter začne biti nasilen do svoje matere.

Literarni večer je Marko Sosič posvetil tragično preminulemu slovenskemu pesniku, esejistu in predvsem velikem človeku Alešu Debeljaku, ki so ga prav ta dan pokopali v Ljubljani.

Danica Bojković

Zadar

Razstava za noč muzejev in zvoki citer za Prešernov dan

Člani zadrške Lipe smo 29. januarja sodelovali na priljubljeni prireditvi noč muzejev – predstavili smo likovno kolonijo Turanj. Slovenski kulturni praznik pa smo počastili 12. februarja s kulturnim programom v mestni knjižnici.

Noč muzejev je na Hrvaškem zelo priljubljena prireditev. Muzeji v več kot sto hrvaških mest so te noči odprti, obiskovalce pa vabijo tako s stalnimi kot priložnostnimi razstavami in programi. Prireditev doseže do 260 tisoč obiskovalcev. V Domoznanskem muzeju v Biogradu je bila poleg arheološke zbirke potopljene ladje iz 16. stoletja in orientalnega orožja na ogled tudi razstava slik

22 slikarjev, ki so sodelovali na likovnih kolonijah Turanj med letoma 2008 in 2015. Izbor so pripravili vodja kolonije **Jože Arzenšek**, ljubiteljska slikarka iz Biograda **Marija Balen** in **Marija Ivoš**, ki je pripravila tudi recenzijo razstave. V kulturnem programu sta nastopili naši članci pesniki **Andreja Malta** in **Marija Ivoš**, v sklopu mednacionalnega sodelovanja **Ženska klapa Karmel**, KUD Maslina-

Turanj in Pevski zbor Kralj Tomislav iz Biograda. Predsednica društva **Darja Jusup** je dejala, da je takšno sodelovanje most prijateljstva med preteklostjo in sedanjostjo ter raznoliko kulturo na tem območju. Z obiskom na prireditvi nas je razveselila dr. **Barbara Riman** z Inštituta za narodnostna vprašanja iz Ljubljane. (Katarina Bezić)

Otroški zbor Libretiči.

Zvoki citer zazveneli Hrvaškem

Člani društva smo 12. februarja v multi-medijški dvorani zadrške mestne knjižnice najprej izpeljali redno letno skupščino, nato pa s kulturnim programom obeležili kulturni praznik. O pomenu praznika je spregovorila **Jasmina Ilić**, tajnica Slovenske izseljenske matice iz Ljubljane. Kratki esej o kulturi je prebrala **Andreja Malta**, nastop pa zaokrožila z recitacijo svojih

Slovenski citrarski kvartet. Vse foto: Katarina Bezić

pesmi. Z recitalom svoje poezije je navzoče navdušila tudi **Marija Ivoš**. V nadaljevanju programa je nastopila skupina Libretiči pod vodstvom **Ivane Begović**, v katerem pojejo vnukinje naših članic. Z zvoki glasbila, ki ga na Hrvaškem poredko slišimo, pa je dogodek popestril Slovenski citrarski kvartet, ki ga vodi **Peter Napret**. Poleg članov društva so bili navzoči predstavniki srbske, madžarske, bošnjaške in albanske manjšine na zadrskem območju, podpredsednik Sveta za nacionalne manjšine Republike Hrvaške **Veselko Čakić**, **Jovita Pirović** iz KUD Maslina iz Turnja, ter člani KUD Privlaka iz Privlake in KUD Sveti Ivan iz Vira. Dan smo zaokrožili z ogledom zadrskih morskih orgel in pozdravom soncu, naslednji dan pa smo goste iz Slovenije popeljali na ogled zgodovinskega jedra tritisočletnega Zadra.

Darja Jusup

Intervju

Darja Jusup: Rojaki v Zadru in županiji uspešno vpeti v okolje

Darja Jusup je bila pobudnica ustanovitve društva Lipa. Iz domačih Raven na Koroškem jo je študij pripeljal v Ljubljano, od tam pa ljubezen v Zadar. Že leta 1992 je s predsednikom Zveze Slovencev na Hrvaškem Vinkom Žibertom snovala povezovanje rojakov v tem delu Dalmacije, vendar so dogovori padli v vodo, zaradi vojne in težav pri potovanju.

- **Lipa je bila ustanovljena decembra 2004, že dobro desetletje uspešno delujete, čeprav društvo nima svojih prostorov.**
- Rojaki v Zadru in županiji smo dobro vpeti v okolje, društvo odlično sodeluje z mestno knjižnico, kjer potekajo vse naše prireditve, sestajamo pa se na različnih krajih. Imamo likovno, literarno, planinsko, fotografsko in pevsko skupino. Že devet let pripravljamo dobro obiskane likovne kolonije v bližnjem Turnju, redno sodelujemo na dnevu kulturne raznolikosti v Zadru in v glasilu Zadrski most prijateljstva, ki ga izdaja vseh sedem organizacij narodnih manjšin. Pohvalimo se lahko z izdajo dveh dvojezičnih zbirk proze in poezije naše članice, književnice **Andreje Malta**. Povezani smo z lektoratom za slovenski jezik na zadrski filozofski fakulteti in zahvaljujoč lektorju dr. **Klemnu Lahu** smo tam večkrat predstavili društvo in položaj slovenske skupnosti na Hrvaškem nasploh. Dobri so tudi stiki s slovenskimi društvi na Hrvaškem, v Sloveniji pa predvsem s Slovensko izseljensko matico in z številnimi društvi. Vse te vezi nas bogatijo in spodbujajo tudi naše soustvarjanje kulturnega življenja v Zadru.

Predsednica SKD Lipa, Zadar Darja Jusup. Foto: SKD Lipa, Zadar

- **Organizirali ste se tudi za manjšinsko samoupravo.**
- Na manjšinskih volitvah smo prvič sodelovali leta 2004. Od takrat je predstavnica slovenske narodne manjšine na županijski ravni **Rafaela Štulina**, na mestni ravni pa sem predstavnica Slovencev že četrti mandat jaz. Sodelovanje z oblastmi je dobro in okolje, v katerem živimo in delujemo, je odprto in spodbujevalno.
- **Pravite, da ste prepoznavni in dobro sprejeti.**
- Našo dejavnost redno spremljajo lokalni mediji in HRT, zlasti v oddajah Prizma

in Manjšinski mozaik. Trudimo se Zadru predstaviti slovensko kulturo in ustvarjalce, ki nas povezujejo. Naj omenim pomembno ime, lutkarja in scenografa, pokojnega Branka Stojakovića, doma iz Zadra, umetniškega očeta legendarne lutke Ceferin iz kulturne predstave Zvezdica zaspanka ljubljanskega lutkovnega gledališča. TV Slovenija je v okviru oddaje Pod klobukom o njem posnela film z naslovom Ceferin se vrača v Zadar in urednica oddaje **Tatjana Trtnik**, avtorica in scenaristka, je prek Ceferina obenem izpovedala izjemno lepo zgodbo o Zadru – presenetljivo tudi za domačine, ki niso skoparili s pohvalam. Film smo predstavili oktobra 2006. V okviru evropskega projekta Village Folk smo s TV Slovenija sodelovali v organizaciji delavnice Rasti! Hrana za prihodnost. To sta bila naša najodmevnejša dogodka sploh.

- **Načrti in želje za prihodnje?**
- Letos si želimo dovolj sredstev predvsem za našo likovno kolonijo, predstavitev prve pesniške zbirke **Marije Ivoš** in samostojno likovno razstavo **Pie Bajlo**. Moči, da še naprej vztrajamo pri povezovanju rojakov na našem območju in ljubiteljsko delujemo tudi v prihodnje, je za enkrat še dovolj.

Marjana Mirković

Učenci iz Čabra na kulinarskom natjecanju

Učenci OŠ Petar Zrinski iz Čabra Jakov Malnar, Marija Pintar, Nina Žagar, Dominik Žagar i Josip Malnar pod mentorstvom Mirjane Žagar 11. ožujka učestvovali su na kulinarskom natjecanju u Staroj vasi kod Bizeljskog. Ekipe se nazvala „Budel rolica“.

U projektu Kuhna pa to (<http://www.kuhnapatato.si>), koji se održava već pet godina zaredom, prvi puta je sudjelovala i jedna ekipa iz Hrvatske, zahvaljujući inicijativi slovenskog kulturnog društva Gorski kotar, kao slovenska manjina. Iako ekipa nije prošla u daljnji krug natjecanja, svi su bili veoma zadovoljni onime što su pokazali na ovom natjecanju.

Na regijskim natjecanjima sudjeluju učenici osnovnih škola iz Slovenije, a najbolje ekipe iz svake regije prolaze u sljedeći krug natjecanja, koji se održava

na državnoj razini. Bit ovog je skuhati tradicionalno jelo sa sastojcima iz domaćeg uzgoja. Time se želi naglasiti važnost upotrebe svježih, organskih namirnica i ujedno spasiti ta jela od zaborava, a pritom se djeca zabavljaju i uživaju u kuhanju te dijele svoja iskustva s ostalima. Za ovo natjecanje ekipa „Budel rolica“ odlučila je pripremiti proju, jelo čiji su glavni sastojci kukuruzna krupica, mlijeko i domaće slatko vrhnje. Za to jelo su se odlučili zbog toga što se u čabarskom kraju to jelo skoro više i ne

Ekipe Budel rolica iz OŠ Petar Zrinski iz Čabra: Marija Pintar, Nina Žagar, Mirjana Žagar (mentorica), Jakov Malnar, Dominik Žagar, Josip Malnar (z leve). Foto: Anita Pintar

sprema i recept je poznat samo najstarijim mještanima. Uz to su poslužili i budel, poznati goranski nadjev, kojeg su za ovu prigodu odlučili umotati u lisnato tijesto (oba recepta objavljujemo u rubrici Ne pozabimo slovenskih jedi)

Mirjana Žagar, Anita Pintar

Rdeča nit sodelovanja z mestno knjižnico: ljubezen do kulture

V karlovški mestni knjižnici I. G. Kovačić smo februarja počastili slovenski kulturni praznik z odprtjem slikarske razstave Jožeta Kumra, ob 60-letnici otroškega oddelka knjižnice pa se je z otroki družila ilustratorka Mojca Svetic Radočaj.

Kumrovo razstavo Dražljivost dinamik je 1. februarja v razstavnem salonu Šestić odprl Marko Rakovec s slovenskega veleposlaništva v Zagrebu. V imenu knjižnice je navzoče pozdravila ravnateljica Jasmina Milovčič, o pomenu kulturnega praznika pa je spregovorila predsednica Slovenskega doma Marina Delač Tepšič. Program je povezovala Vedrana Vrana Kovač. Članica literarne skupine našega društva Mojca Svetic Radočaj je spregovorila o poetu Francetu Prešernu ter recitala Povodnega moža in Zdravljico. Nekaj

Vedrana Kovač Vrana, Jasmina Milovčič, Borut Novak, Kristina Kliner, Jože Kumer, Monika Svetic Radočaj, Marko Rakovec, Marina Delač-Tepšič, Marta Strahinič, Mojca Svetic Radočaj (z leve) in spredaj Petra Svetic Radočaj in Luka Krčelič. Foto: Mladen Volarić

glasbenih točk so izvedli mladi kitaristi pod mentorstvom Tene Bunčič: Luka Krčelič skladbo Jazz Steps (M. Lončar), Monika Svetic Radočaj Ljubezensko serenado (Amon) in Petra Svetic Radočaj ljudsko pesem Na planincih sončece sije. Med navzočimi je bila tudi svetovalka s slovenskega veleposlaništva Kristina Kliner. Druženje se je nadaljevalo v dobrem razpoloženju.

Razstava Jožeta Kumra je bila na ogled do 12. februarja. Slikar je diplomiral na ljubljanski likovni akademiji pri prof. Andreju Jemcu in prof. Milanu Butini. Ukvarja se s slikarstvom, kiparstvom, ilustracijo in organiziranjem ustvarjalnih delavnic v kulturi. Živi in dela v Dolenjskih Toplicah.

Mojca in škratek Igi

Ob 60-letnici knjižničnega oddelka za otroke je bila 29. februarja odprta razstava plakatov, na ogled pa so bile tudi otroške slikanice, ki so izšle v Sloveniji. Naša članica Mojca Svetic Radočaj je prispevala ilustracijo za naslovnico kataloga in ustvarila lik škratka z imenom Igi, ki bo od slej živel v karlovški knjižnici in bo njihova maskota. Narisala je tudi pobarvanko o Igiju in pesmico, ki jo je recitala škrat. Pregled otroških slikanic je nastal v sodelovanju s slovensko pisateljico in pesnico Zvezdano Majhen. Dogodka so se udeležili številni otroci, udeleženci delavnic in bralci knjig. Povezali smo še eno rdečo nit, ki se prepleta skozi vsa leta med knjižnico in Slovenskim domom.

Marina Delač Tepšič

Ilustratorka Mojca Svetic Radočaj. Foto: T. Tepšič

Dramska skupina navdušuje s še eno Fojevo komedijo

Komedijo zmešnjav *Niti tat ne more pošteno krasti* je dramska skupina KD Slovenski dom Bazovica premierno uprizorila na domačem odru 27. februarja. Kritike selektorja iz Slovenije Marka Bratuža potrjujejo, da se naš trud obrestuje.

Zigrivo komedijo se je dramska skupina prijavila na dva festivala, in sicer na Linhartovo srečanje v Sloveniji in na Hrvaškem na 56. festivalu amaterskih gledaliških skupin. Prvo ponovitev smo pripravili 19. marca na društvenem odru, 9. aprila pa smo bili na prvem gostovanju - pri slovenskem društvu Istra v Pulju, v tamkajšnjem gledališču Circollo.

Vaje in priprave na uprizoritev komedije so se začele že maja 2015. Po izboru primerne besedila, smo začeli z bralnimi vajami in se dokaj kmalu preselili na odrske deske. Ustvarjalno druženje je potekalo v vedrem in prijetnem ozračju, zato so

Dramska skupina KPD Bazovica, Reka.

Gledališki list. Vse foto: Darko Mohar, Andrej Hromin

Niti tat ne more pošteno krasti - zasedba

V predstavi igrajo **Milan Grlica** (Tat), **Nataša Grlica** (Tatova žena), **Vitimir Vitaz** (Moški), **Eva Ciglar** (Ženska), **Ivana Baković** (Ana), **Ivo Marušić** (Antonio) in **Anita Hromin** (Drugi tat). Režija: **Serđo Dlačić**. Za tehnično podporo skrbita **Andrej Mohar** in **Ivan Harej**. Šepetalka: **Anita Hromin**.

vtisi sodelujočih več kot pozitivni, na kar smo – tako kot na pohvale gledalcev - izjemno ponosni.

Svet nepričakovanih preobratov

Komedija, ki jo je napisal **Dario Fo**, govori o medsebojnih odnosih, ljubezni in zakonski zvezi, a tudi o nesporazumih, napačnih razlagah in ugotovitvah. Kot pravi režiser **Serđo Dlačić**, se celotna igra vrti okrog prikrivanja naših resničnih občutkov - dobesedno in v prenesenem pomenu. V svetu, kjer nesporazumi krhajo odnose med ljudmi, nek tat postane borec za resnico. A ta ne sme priti na dan, ker bi porušila kompleksni svet odnosov.

Ponosno nadaljevanje tradicije

Dramska skupina je začela delovati kmalu po ustanovitvi društva, po zaslugi Slovencev, tedaj zaposlenih v HNK-ju Ivana pl. Zajca na Reki. Ljubiteljska skupina je posebej napredovala, ko se ji je v začetku sedemdesetih let prejšnjega stoletja pridružil inšpicient reškega gledališča **Alojz Usenik**. Dramska skupina je doslej odigrala prek tristo predstav. Sprva so bila na programu klasična dela, denimo Hlapec Jernej, Mati, Županova Micka, Analfabet, pozneje pa tudi sodobnejša dela. Za glavni vlogi v komedijah *Glej, kako lepo se začinja dan* in *Piknik s tvojo ženo* je Alojz Usenik prejel Linhartovo značko, decembra 2003 pa tudi prestižno Severjevo nagrado za življenjsko delo.

Eva Ciglar

Dve desetletji življenja s pesmijo in čipkami

V splitskem Triglavu so obeležili častitljiva jubileja pevskega zbora in klekljarske sekcije: dvajsetletnico zborovske dejavnosti s koncertom, dvajsetletnico čipkarstva pa z razstavo.

Kako mogočna je pesem, kako polna pozitivne energije, kako močno širi zavest o slovenskih koreninah, smo se lahko prepričali na čudovitem glasbenem večeru 10. marca v prepolni dvorani Palače Milesi, kjer je pevski zbor Triglav proslavil svojo 20-letno pot.

Ob prazniku so se spomini vrnili v leto 1996, ko se je v varnem zavetju Dioklecijanove palače, v majhnih prostorih v Krešimirjevi ulici, v takratnem Slovenskem društvu, zbrala skupina ljubiteljev pesmi, željnih ohranjanja korenin skozi pesem, slovensko besedo in druženje. Dirigentsko palico je prevzela **Tatjana Kurajica**, ki je s profesionalnim pristopom iz te močno raznolike družine izklesala pevski zbor z velikim ugledom. V repertoar je spretno vpletala sredozemske elemente. Naporna potovanja v oddaljene kraje so se vedno končala z uspešnimi nastopi. Vsako pomlad na pevski reviji Primorska poje, vsako poletje na vseslovenskem prazniku petja v Šentvidu pri Stični. Zbor je postal klena spona v sodelovanju s slovenskim društvom na Hrvaškem ter pevskega zbora iz Slovenije, Hrvaške, BiH.

Tako nastaja knjiga nepozabnih spominov

S spoštovanjem smo se ob tej priložnosti spomnili vseh pevcev, ki so nekdaj prepevali v zboru. Tudi zdajšnji člani zbora, povezani s pesmijo, toplimi besedami, prijateljskimi stiski rok, iskrenimi pogledi in nasmehi pišejo knjigo nepozabnih spominov in obljublajo, da bodo še naprej polnili neštete neizpisane strani.

Častni generalni konzul v Splitu **Branko Roglič** je ob tej priložnosti pevkam in pevcem podelil Gallusove bronaste, srebrne in zlate značke Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti. Med visokimi gosti so bili še minister za Slovence v zamejstvu in po svetu **Gorazd Žmavc**, splitski župan **Ivo Baldasar**, predsednik mestnega sveta **Boris Čurković**, akademik **Davorin Rudolf**, načelnica splitskega mestnega urada **Marina Protić** in svetovalka za kulturo pri Split-sko-dalmatinski županiji dr. **Meri Maretić**. Z navzočnostjo nas je razveselila tudi predsednica MePZ Divača **Graciela Dolenc**. (Vera Hrga) 📍

MePZ Triglav na splitskih Prokurativah. Foto: Ratko Gluščević

Klekljanje - koliko brezmejnega navdušenja!

Čipkarske stvaritve klekljarske sekcije splitskega Triglava smo v dveh desetletjih predstavile na več kot 70 razstavah. Ob okroglem jubileju smo pripravile dve razstavi: čipke v okvirih so bile na ogled v našem društvu, prtičke, prte, posteljnino, perilo, oblačila, opravo za dojenčke, poročni program, kravate in nakit iz čipk pa v mestni knjižnici Marka Marulića v Splitu. Naučiti se klekljati je trdo delo. Premnoge ure, dnevi in noči nad bulo, veliko učenja, vprašanj, klekljanja in paranja in trganja. Pa tudi obilo zadovoljstva, veselja in navdušenja, ko se končana čipka sname z bule. Leta 2005 smo bile prvič povabljeni na festival čipke v Lepoglavi, leta 2007 v Prešov na Slovaškem, leta 2010 na festival čipke v Pagu, vsako leto smo tudi na festivalu čipke v Idriji – po zaslugi **Lidije Lasić** in **Drage Urbas Keravica**. In vsakič, ko se svečano dviga zastava idrijskega festivala, se spomnim leta 2003, ko jo je dvigala naša gospa Anka. Vse smo bile neskončno ponosne nanjo in hvaležne, da je del svoje tradicije prenesla tudi na nas. Nepopisno sem bila počaščena, ko sem kot njena učenka leta 2012 festivalsko zastavo dvigala sama - edina čipkarica, ki ni Slovenka.

Krona našega dvajsetletnega delovanja

Veliko uspešnih predstavitev je za nami. Dvakrat smo sodelovale v projektu slovenskih čipkaric – leta 2012 smo ustvarile 12 čipk za oltarni prt v svetišču invalidov v Lurdu, leta 2014 pa dve čipki za oltarni

Proslava 20. obletnice MePZ Triglav v Palači Milešić. Foto: Ogi Mužinić

prt v cerkvah Marije Brezjanske na Brezju in Svete Marte v Vatikanu. Letos poleti se bomo v Ljubljani udeležile svetovne razstave čipk – prvič smo na tem dogodku sodelovale pred štirimi leti, ko je bila razstava v Normandiji. Junija bomo v Ljubljani sodelovale tudi na mega-klekljanju za Guinnessovo knjigo rekordov. To bo krona našega dvajsetletnega dela. S spoštovanjem se spominjam Senke in Anke, mojih učiteljic in čipkarskih sopotnic. Zahvaljujem se **Milici Topić**, **Višnji Delić**, **Vjeri Šušmelj**, **Olgi Tomić**, **Jani Čaleta**, **Bredi Noveljić**, **Žaklini Lendić**, **Ani Čaleta** in **Dragici Marinović** za vsa leta druženja, za trud, potrpežljivost in delo v sekciji in še posebej za lepe čipke, ki so jih nesebično darovale društvu. **Ana Dešković** je najbolje opisala, kaj nas motivira: ob čipki si delimo vesele in žalostne trenutke, si pomagamo, se zblížamo, včasih tudi oddaljimo. Tako je pač v življenju. (Katica Kaštelan) 📍

Razstava klekljarske sekcije. Foto: Ogi Kaštelan

Slavnostni koncert zbora Encijan za tri obletnice in praznik

Puljski Dom braniteljev je 27. februarja v svojih prekrasnih prostorih gostil člane in prijatelje društva Istra, na koncertu in razstavi v počastitev 10-letnice delovanja pevskega zbora in kreativne delavnice, 15-letnice ustanovitve društva in Prešernovega dne.

Uvod v slavnostni dogodek je bila otvoritev razstave kreativne delavnice, s presekom različnih tehnik v desetletnem ustvarjalnem obdobju. Ekspoziti so bili prave umetnine, med njimi je najbolj navdušilo 14 parov narodnih noš iz različnih pokrajin Slovenije oblečene na lutkah, ki so jih same izdelale.

Po glasbenem razvajanju je občinstvo hotelo še!

Koncert zbora Encijan je spremljala do zadnjega kotička napolnjena dvorana, z zbranostjo in navdušenjem polni dve uri, ob zaključku pa pevcem vzklikalo bis!

Zborovodkinja in umetniška vodja zbora prof. **Paola Stermotic** je mojstrsko sestavila zanimiv in raznovrsten program, v katerem so poleg Encijana sodelovali še prijatelj zbora, znani slovenski citrar **Peter Napret**, violinistka iz orkestra ljubljanske Opere **Plamenka Dražil**, mešana pevska skupina Ad hoc in moška klapa Histri, ki delujeta v glasbeni sekciji društva, ter kot gostujoči solistki pa znana istrska pevk zabavne glasbe **Vesna Ružič Nežić** in nekdanja članica zbora **Jasmina Ilić Draković**.

Uvodoma so si v tako imenovanem slovenskem bloku programa sledile zborovske pesmi Tam dol na ravnem polju, Ne bom se možila na visoke gore, Odpiraj dekle kamrico, Lipa, Dajte dajte, Dekle na vrtu. Skupina Ad hoc je zapela ljudsko Pri farni cerkvi in kot poklon Istri á capella Radićevo rožico istrskega skladatelja Matka Brajše Rašana, klapa Histri pa dalmatinsko Ako si pošla spat. Program je nadaljeval zbor z dvema sakralnima

Na odru Doma braniteljev se je odvil veličasten program, ki ga je mojstrsko sestavila Paola Stermotic. Foto: Valter Zanco

skladbama, nato pa je popeljal občinstvo na Mediteran s slovensko skladbo Bele ladje in dalmatinsko Da te mogu pismom zvati. V sklepnem bloku se je zbor vrnil k slovenski pesmi, s popevkama Dan ljubezni in Zemlja pleše. Sledili sta skladbi Honga paj v narečnem jeziku in Lepo je biti muzikant. Za bis pa poskočna Avsenikova skladba Na Golici, ki jo zbor poje z oponašanjem instrumentov.

Laskave ocene in čestitke

Med obiskovalci slavnostnega koncerta so bili nova veleposlanica **Smiljana Knez**, minister za Slovence v zamejstvu in po svetu **Gorazd Žmavc** in sekretar urada **Rudi Merljak**, predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem **Darko Šonc**, član upravnega odbora Slovenske izseljenske matice **Janez Rogelj** in

Franz Kelih, direktor celovške Mohorjeve družbe, ki je ob tej priložnosti društvu podarila 400 knjig. Minister Žmavc je v pozdravnem nagovoru poudaril, da je »pevski zbor Encijan eden resnično najboljših pevskih zborov v celotnem slovenskem zamejstvu« in da »Urad društvo Istra uvršča med najaktivnejša in najustvarjalnejša slovenska društva na Hrvaškem«.

Predsednik Zveze zborovodij Hrvaške **Branko Starc** je dejal, da je zborovsko petje v Sloveniji sestavni del nacionalnega bitja, zboru in zborovodkinji pa je čestital za desetletni trud in uspeh pri razvijanju zborovske kulture v novi sredini. Kot je dejal, Encijan s tem ko ohranja slovenski jezik in slovensko pesem, tudi bogati hrvaško kulturo.

Klaudija Velimirović

Darilo za praznik: knjiga o Slovencih v Varaždinski županiji

V palači Varaždinske županije so člani društva Nagelj in njihovi someščani 8. februarja, prav na slovenski kulturni praznik, v roke dobili prvo knjigo o Slovencih v Varaždinu in Varaždinski županiji. Avtorja: Filip Škiljan in Barbara Antolić Vupora.

Knjigo sestavljata dva dela: v prvem dr. Škiljan opisuje nastanitev Slovencev na območju severozahodne Hrvaške od prazgodovine do leta 2004, v drugem pa Barbara Antolić Vupora opisuje organizirano delovanje slovenske manjšine od leta 2004 do danes. Predstavitve knjige je vodila predsednica Naglja **Martina Lesjak**. V glasbeno-recitatorskem programu sta nastopala **Marjetka Pfajfar** in **Predrag Szilvassy**. O delovanju slovenske manjšine v tem delu Hrvaške sta spregovorila tudi odpravnik

S predstavitve knjige: Marko Rakovec, Filip Škiljan, Barbara Antolić Vupora, Martina Lesjak, Alen Kišić (z leve). Foto: www.aktualno.hr

poslov na slovenskem veleposlaništvu v Zagrebu **Marko Rakovec** in namestnik župana Varaždinske županije **Alen Kišić**.

Bogata zapuščina za bodoče rodove

Kot je razvidno iz knjige, so korenine delovanja Slovencev na severozahodu Hrvaške zelo močne in globoke, segajo pa več stoletij nazaj, v obdobje, ko so se na tem območju začeli naseljevati celjski grofje. Skozi zgodovino se v Varaždinu in okolici srečujemo s številnimi pomembnimi Slovenci: gradbeniki, tiskarji, profesorji, pesniki, zdravniki. Danes se lahko s ponosom spominjamo na vse, ki so svojim delovanjem in življenjem ustvarili temelje današnjih institucij, ki jim pripadamo kot manjšina.

Od ne tako davnega leta 2004, ko smo se prvič organizirali in ustanovili Hrvaško-slovensko društvo prijateljstva, do danes smo Slovenci v Varaždinski županiji postali prepoznavni predvsem po kulturnem delovanju. Pomembnejša mejnika v organiziranju sta bila še izvolitev Sveta slovenske nacionalne manjšine Varaždinske županije leta 2007 ter ustanovitev Slovenskega kulturnega društva Nagelj leta 2008.

Slovenski jezik se govori in sliši na varaždinskih ulicah, učijo se ga učenci in dijaki na osnovnih šolah in gimnazijah. Naši someščani na številnih kulturnih in drugih prireditvah spoznavajo slovensko kulturo in običaje.

Bodočim rodovom bomo zapustili bogato zapuščino, tako kot so jo nam naši predniki, o katerih govori knjiga. Z nadaljevanjem dejavnosti bo knjiga čez nekaj let lahko dobila še več strani, na katerih bodo zapisani novi dogodki in nova kulturna dediščina.

Martina Lesjak 🗨️

Osijek

Prešeren, princ Charles in Dan ljubezni

Tudi društvo Stanko Vraz ob slovenskem kulturnem prazniku znova in znova pripravlja prireditve, ki oživljajo Prešernov lik. Po gledališki predstavi, branju poezije in video predstavitvi, je 8. februarja letos na vrsto prišel kviz o Prešernu.

Po branju Prešernovega življenjepisa so člani društva in udeleženci dopolnilnega pouka slovenskega jezika odgovarjali na vprašanja v tekmovalnem duhu. Prireditve se je kot gostja udeležila predstavica makedonske manjšine **Jagoda Cvetičanin**, ki je društvu podarila knjigo o Prešernu v slovenščini. Po tekmovanju smo se člani družili ob kavi in sladica.

Pomladanska dogodka

Med pomembnimi dogodki za našo in druge manjšine v Osijeku je bil obisk angleškega princa **Charlesa** in vojvodinje

Sabina Koželj Horvat in Jagoda Cvetičanin (z leve). Foto: Krešimir Rešetar

Camile 15. marca. Na srečanju s predstavniki manjšin v Osijeku je princa zanimalo, kakšno je njihovo življenje v mestu,

Sabina Koželj Horvat, princ Charles in podžupan Osijeka Vladimir Ham.

Foto: Krešimir Rešetar

njihovo medsebojno sodelovanje in kulturno povezovanje. V imenu slovenske manjšine v Osijeku ga je pozdravila **Sabina Koželj Horvat**. Konec marca pa je v Osijeku potekala tradicionalna velikonočna prireditev, ko se vse manjšine na osrednjem trgu Anteja Starčevića predstavijo z velikonočnimi običaji. Med drugim je bila v programu izvedena tudi slovenska pesem skupine **Pepel in kri Dan ljubezni**.

Zvonko Horvat 🗨️

Smiljana Knez: Manjšina je pomemben vezni člen, saj je del hrvaške družbe in slovenskega narodovega telesa

»Hrvaška je lepa dežela, izjemno raznolika, z bogato naravno in kulturno dediščino. Iskreno se veselim spoznavanja novih krajev in ljudi,« prve vtise povzema nova slovenska veleposlanica v Zagrebu Smiljana Knez. Poverilna pisma je hrvaški predsednici Kolindi Grabar Kitarović predala 25. februarja.

▪ Kar pol leta je bila Slovenija brez veleposlanika na Hrvaškem, saj se je po koncu mandata Vojka Volka zapletlo, ko je Aleksander Geržina odstopil od kandidature. Koliko so ti zapleti vplivali na odnose med državama?

- Sodelavci na veleposlaništvu so v vmesnem obdobju pod vodstvom odpravni-ka poslov Marka Rakovca svoje naloge opravljali odlično. Vendar v smislu političnih sporočil nikoli ni dobro, če država dlje časa nima veleposlanika v državi, ki je zanj zelo pomembna.

»Sodelovanje med Slovenijo in Hrvaško je dobro, v gospodarstvu in kulturi tudi zgledno.«

▪ Ste karierna diplomatka, med letoma 2011 in 2015 ste bili veleposlanica na Češkem. Kakšna je razlika med diplomatsko službo v Pragi in Zagrebu?

- Slovence in Čeha družijo dolga skupna zgodovina, imamo odlično gospodarsko in kulturno sodelovanje, veliko neposrednih stikov med ljudmi, pobratenih mest, šol, glasbenih šol. Na nek način je podobno s Hrvaško. Tudi s Hrvati imamo dolgo skupno zgodovino, odlično sodelovanje v gospodarstvu in kulturi, ob tem pa še dobro čezmejno sodelovanje. Slovenija ima s Hrvaško najdaljšo mejo. Odnosi med sosedami pa so vedno zapletenejši kot odnosi med bolj oddaljenimi državami. V našem primeru pa še zahtevnejši zaradi razpada skupne države in odprtih vprašanj, ki jih v 25 letih nismo uspeli rešiti. Vendar je med Slovenijo in Hrvaško veliko odličnega sodelovanja in je prav, da se na dobre primere neprestano opozarja.

▪ Kako bi označili zdajšnje odnose med državama: kot dobre, stabilne, urejene, zgledne?

- Odnosi med Slovenijo in Hrvaško so dobri. Gospodarsko in kulturno sodelovanje bi lahko ocenila kot zgledno. Lani se je blagovna menjava okrepila za desetino in bo znašala krepko čez tri milijarde evrov. Veliko je investicij v obe smeri, zadnji primer je namera Impola iz Ilirske Bistrice, da vlaga v šibeniški TLM in tam ohrani več sto delovnih mest. Ko gre za kulturo, velja omeniti podatek s slovenskega kulturnega portala culture.si, da slovenski umetniki največ gostujejo prav na Hrvaškem, medtem ko tudi Slovenija redno gosti hrvaške ustvarjalce. Pomembno povezovalno vlogo igrata tudi slovenska manjšina na Hrvaškem in hrvaška narodna skupnost v Sloveniji. Ta t.i. pozitivna agenda je izjemno bogata in verjamem, da bo sčasoma v večji meri kot doslej vplivala

»Odnosi med sosedami so vedno zapletenejši kot odnosi med bolj oddaljenimi državami.«

na oblikovanje bolj pozitivnega političnega ozračja med državama.

▪ Zelo smo si oddahnili leta 2011, ko sta državi sklenili arbitražni sporazum, saj smo verjeli, da smo tako za vselej končali mejne incidente in pro-

»Nikoli ni dobro, če država dlje časa nima veleposlanika v državi, ki je zanj zelo pomembna.«

vokacije. Pa se po umiku Hrvaške iz postopka spet zapleta.

- Hrvaška je po prisluškovalni aferi najavila izstop iz arbitražnega sporazuma. Vendar izstop iz mednarodnega sporazuma ni enostaven akt politične odločitve, pač pa so zanj predvideni mednarodno pravni postopki. Slovenija si je prizadevala ohraniti kredibilnost arbitražnega sodišča, v katerem sedi pet vrhunskih mednarodnih pravnikov in je hrvaško nezaupanje v arbitražno sodišče težko razumeti. Slovenija pričakuje, da bo sodišče opravilo svojo nalogo v skladu z mandatom, ki mu je bil podeljen.

▪ V premoru med diplomatsko službo na Češkem in Hrvaškem ste vodili sektor za človekove pravice na slovenskem zunanjem ministrstvu. Kako močno so po vašem mnenju prepletene splošne človekove pravice in pravice narodnih manjšin?

- Pravice narodnih manjšin so del širokega spektra človekovih pravic, zakodirane v splošni deklaraciji mednarodnih konvencijah. Narodne manjšine so, tako kot vrsta drugih manjšin, ranljive in jim mora biti namenjena posebna skrb za

ohranjanje identitete njenih pripadnikov. Slovenija skrbi za manjšine v sosednjih državah namenja precejšnjo pozornost.

▪ Kako vidite vlogo in položaj slovenske manjšine na Hrvaškem?

- Slovenska manjšina na Hrvaškem je izjemno pomemben vezni člen med državama. Je del hrvaške družbe in države, ki ju s svojo nekoliko drugačno identiteto od večinskega naroda krepi in bogati. Obenem je slovenska manjšina na Hrvaškem del slovenskega narodovega telesa in si je potrebno še nadalje prizadevati za krepitev neposrednih vezi s Slovenijo, pa tudi s pripadniki slovenske manjšine v drugih sosednjih državah.

»Hrvaško nezaupanje v arbitražno sodišče je težko razumeti. Slovenija pričakuje, da bo sodišče opravilo svojo nalogo v skladu z mandatom.«

▪ Rakava rana naše skupnosti je staranje članstva. Kako aktivirati mlade?

- Tudi sama opažam, da se v določenih okoljih povezuje predvsem starejša generacija, mlajši pa ni toliko do tega. Delno gre morda za naravni pojav, povezan z večjimi življenjskimi obremenitvami oziroma prioriteta v določenem življenjskem obdobju, delno pa s tem, da se pomena negovanja narodne identitete za svojo osebnostno rast pogosto zavemo šele kasneje v življenju. Ne glede na to se strinjam, da bi bilo nujno treba pritegniti več mladih. Ker tudi sama ne pripadam več mladi generaciji, bi težko rekla, katere so tiste aktivnosti, ki jih najbolj zanimajo in v katerih vidijo povezovalni potencial. Na podlagi skromnih izkušenj in opazovanja slovenske skupnosti na Češkem in pred tem v Veliki Britaniji, kjer gre za povsem drug karakter, bi rekla, da med povezovalne aktivnosti vsekakor sodi pouk slovenskega jezika za otroke, ki po eni strani krepi slovensko identiteto otrok, po drugi strani povezuje njihove (praviloma še mlade) starše, ki se včasih samoiniciativno dogovorijo za določene skupne aktivnosti. Morda se velja v večji meri usmeriti v aktivnosti, ki povezujejo pripadnike slovenske manjšine z večinskim narodom in ki obenem zanimajo mlade.

▪ Ste že opazili, kako nenaravno je v praksi videti delitev Slovencev na Hrvaškem v dve kategoriji, na zamejce

in Slovence na tujem, kot to določa slovenski zakon?

- Takšno ureditev določa slovenski pravni okvir. Na veleposlaništvu in sama osebno bomo tako kot doslej enako in brez razlikovanja sodelovali z vsemi predstavniki slovenske manjšine. Veseli me, da je vseh 16 slovenskih društev na Hrvaškem zelo aktivnih. Nekaj sem jih že obiskala, za obisk ostalih pa si bom prizadevala v najkrajšem času.

▪ Slovenski veleposlaniki na Hrvaškem so bili vedno podporniki in zvesti gostje dogodkov v Slovenskem domu, najstarejšem slovenskem društvu na tujem. Bo tako tudi vnaprej?

»Ne glede na pravni okvir bom z vsemi predstavniki manjšine sodelovala enako, brez razlikovanja na zamejce in ostale.«

- Slovenski dom in druga slovenska društva na Hrvaškem bom obiskovala tako pogosto, kot mi bo le dopuščal čas. Slovenski dom sem prvič obiskala že nekaj dni po prevzemu dolžnosti. S predsednikom društva in zveze **Darcom** Šoncem sem se srečala že večkrat. Slovenski dom nudi kvaliteten in raznovrsten program, ki ga bom tudi sama z velikim veseljem spremljala. (dš/jpt) 🗨️

5 vprašanj za učiteljico

Najtrši oreh so naglas, dvojina in besedni red

Poučevanje slovenščine je neločljivo povezano z delovanjem Slovenskega doma. Marja Crnković je to delo prevzela pred 20 leti, ko je bil na voljo en sam učbenik, slovensko-hrvaškega slovarja pa še ni bilo. A je bilo zanimanje za pouk veliko večje.

▪ Kako se med seboj razlikujejo generacije učencev?

- Nekatere generacije so bolj nadarjene, nekatere manj. Lahko pa rečem, da me na moje učence vežejo samo lepi spomini. Morda je letošnja začetna skupina najbolj uspešna in hkrati posebna.

▪ Kaj je za hrvaškega govornca pri učenju slovenščine najtrši oreh?

- To so naglas, dvojina in besedni red.

▪ Zelo dolgo že živite na Hrvaškem, ste morda tudi pri sebi opazili vpliv jezika okolja na svojo slovenščino?

- Na Hrvaškem živim že 37 let. Na srečo poučujem slovenščino in simultano prevajam, kar mi pomaga, da ohranjam trden stik z jezikom. Pa vendar se mi včasih zgodi, da včasih nisem čisto prepričana, če je neka beseda slovenska.

▪ Kako vidite prežemanje slovenščine in hrvaščine pri Slovencih v Zagrebu. Je pretiravanje, če rečemo, da se razvija nekakšna »slovenohrvaščina«?

Učiteljica Marja Crnković. Foto: MB

- Mislim, da imate prav, čeprav to ni enako opazno in izrazito pri vseh Slovincih.

▪ Kako lahko pripadniki manjšine na potomce prenesemo znanje jezika? Obstaja kakšen recept, uporaben za današnji čas?

- Najbolje je, če se z otroki od rojstva naprej pogovarjamo samo po slovensko. (akm/jpt) 🗨️

Če ne bomo brali, nas bo pobralo!

Misel v naslovu je pred 15 leti izrekel sloviti pesnik Tone Pavček (1928–2011), ki je pogosto opozarjal, da ima majhna država - Slovenija velik jezik – slovenščino. Ki pa je tudi ranljiva, če je ne bomo negovali. Z govorjenjem, pisanjem in branjem.

Slovenščina je materni jezik za približno 2,4 milijona ljudi, od tega jih v Sloveniji živi 1,85 milijona. Za ohranjanje živosti jezika je izjemno pomembno branje. Slovensko šolsko ministrstvo je izdalo priročnik Branje za znanje in branje za zabavo, s katerim naj bi spodbudili družinsko pismenost ter pomagali pri motiviranju otrok in odraslih za branje (preberete jo lahko na tem naslovu: http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/odrasli/Gradiva_ESS/ACS_Izobrazevanje/ACSIzobrazevanje_16Branje.pdf)

Bralna kultura peša

Leta 2014 je bila opravljena zadnja raziskava o bralni kulturi in nakupovanju knjig v Sloveniji. V primerjavi s prejšnjo raziskavo iz leta 1998 število bralcev ni zelo upadlo; leta 1998 je najmanj eno knjigo na leto prebralo 61 odstotkov anketirancev, leta 2014 pa 58 odstotkov. Najbolj presenetljiv pa je upad bralcev med inteligenco: leta 1998 je 90 odstotkov

ljudi z visokošolsko izobrazbo trdilo, da berejo knjige, 16 let pozneje je bilo med visokošolsko izobraženimi kar 30 odstotkov takih, ki ne berejo. Zakaj Slovenci ne kupujejo knjig? V zadnji anketi jih je kar 29 odstotkov odgovorilo, da jih pač ne zanimajo.

Knjige v številkah

Po podatkih statističnega zavoda (Surs) je na ozemlju današnje Slovenije takoj po prvi svetovni vojni leta 1919 izšlo 389 naslovov knjig in brošur. Po tistem je število novitet stalno naraščalo, in se leta 1933 povzpelo na 724 naslovov. Med drugo svetovno vojno se je ta številka prepolovila, nato pa v novi državi spet postopno naraščala. V letu 1973 je bilo izdanih 1.719 naslovov ali 97 na 100 tisoč prebivalcev. Po osamosvojitvi Slovenije se je proizvodnja knjig sprva povečevala in leta 2008 dosegla številko 6.358, nato pa se krčila in v letu 2013 (od takrat so zadnji podatki) zdrsnila na 5.084 naslovov. (jpt) 🗨️

Knjižnica

Naj razkošna zakladnica ne postane opuščena skladovnica

Knjižnica Slovenskega doma je prava zakladnica slovenskih knjig – na stotine jih čaka na izposajo. A se še tako zanimive knjige, ki jih ne beremo, hitro spremenijo v navaden papir med prašnimi platnicami. Potrudimo se skupaj, da bodo naše knjige živele.

Kot pove knjižničarka **Darija Stantić**, je bila še pred nekaj leti v naši knjižnici pogosto gneča – člani, vajeni branja že od otroštva, so stik z materinščino ohranjali tudi s pomočjo knjig v slovenščini. Mlajši so se s pomočjo slovenskih knjig učili jezika, tudi zato, da bi lahko študirali v Sloveniji. Zdaj mlajših bralcev praktično ni, starejši pa zaradi oslabelosti ali bolezni težje pridejo v Slovenski dom.

Ni odveč spomniti, da smo v zadnjem desetletju z nakupi in donacijami knjižnico Slovenskega doma obogatili za okoli tisoč naslovov. Nedavno smo tudi v Novem odmevu poročali, da nam je zagrebška knjižnica Bogdana Ogrizovića podarila

komplet romanov našega sodobnika **Borisa Pahorja**, med drugim leposlovjem pa tudi zanimivo knjigo Aleša Debeljaka, letos tragično preminulega velikana mlajše generacije slovenskih avtorjev.

Zakaj brati ali bralna aritmetika

Z branjem bogatimo besedni zaklad, se učimo novih besed in z njimi vsrkavamo razkošje jezika. Branje pomeni tudi širjenje obzorij, spoznavanje tako družbe, v kateri živimo, kot najbolj oddaljenih krajev sveta. Ko beremo, spoznavamo ljudi, njihovo življenjsko pot, kulturo, zgodovino. Bralci knjig bolje razumemo sebe, svoje bližnje in svet. Knjižne zgodbe in pripo-

vedi nas lahko sprostijo, pomirijo, razvnamejo našo domišljijo, tudi razvezijo in spodbudijo k dejanjem. Tisoč in en razlog torej, da posežemo po knjigi.

Kdor trdi, da nima časa za branje in da z branjem tako in tako nič ne »profitira«, mu v razmislek ponujamo izračun, ki smo ga našli na spletnem naslovu cangura.com. Odrasla oseba v eni minuti prebere dvesto besed, za branje sedmih strani torej potrebuje četrtno ure. Če branju vsak dan posvetimo petnajst minut, lahko vsak mesec preberemo eno knjigo, kar je dvanajst na leto ali 120 v desetletju. Pomislite, koliko svetov spoznamo in koliko življenj lahko živimo v 120 knjigah! (akm/jpt) 🗨️

»Branje je za duha to, kar je telovadba za telo.«
Richard Steele

<http://slovinci.hr>

Branje nas nahrani z lepo slovenščino

Nekaj rednih obiskovalcev knjižnice Slovenskega doma smo povprašali o knjižnem okusu in bralnih navadah. Pa tudi, koliko jim branje v slovenščini pomaga pri ohranjanju stika z materinščino.

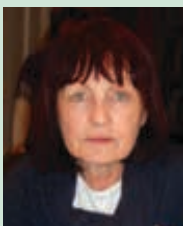
Marinka Jocić. »Najraje berem potopise, in sicer o Sloveniji, pa tudi o drugih sosednjih deželah. Moj naj naj avtor je France Prešeren, ki je v mojem srcu nežno zasidran za veke vekov! Rada berem tudi dela **Toneta Partljiča**. Če ne bi brala v slovenščini, bi verjetno pozabila na knjižni jezik, saj govorim v treh slovenskih dialektih.«

Alojz Slavko Kramar: »Zadnja leta berem vse po vrsti, zanesem se na priporočila knjižničarke **Darije Stantić**. Običajno gre za novejšje izdaje. Ker je zame naša knjižnica vsako leto ,vse bolj daleč', si večino knjig sposojam v hrvaščini v bližnji knjižnici Zaprude. Branje v slovenščini je bogastvo za dušo, veliko pomeni v življenju. Žal nimamo dobrega pregleda nad novitetami v Sloveniji, ko grem v Maribor, si kupim kakšno knjigo z zgodovinsko tematiko, kar tudi najraje berem: **Marijana Kranjca, Franca Severja - Franto, Toneta Partljiča, Eda Marinčka, Jožeta Pirjevca, Boža Repeta**. Moj moto je »zaspati s knjigo« (ne dobesedno)! Ni dneva, ko bi se zvečer ulegel, ne glede na uro, da ne bi nekaj prebral.«

Majda Medvešček: »Berem Delo, Vzajemnost, Večer in predvsem priloge časopisov. Knjiga je moja spremljevalka, rada imam Otona Župančiča in njegovo muzikalnost in vsekakor Franceta Prešerna. Od leta 1963 živim v Zagrebu, od takrat izkoristim vsako priložnost, da govorim v slovenščini, branje pa mi pri tem vsekakor samo pomaga.«

Darija Stantić: »Moj najljubši pisatelj je klasik Ivan Cankar, zelo rada imam tudi Edvarda Kocbeka in Kajetana Koviča pa Miro Mihelič, z užitkom berem prevode in zapise Nika Koširja. Berem tudi otroške knjige in slikanice. Ker se nimam s kom pogovarjati po slovensko, mi branje v slovenščini veliko pomeni, saj mi ,manjka' že veliko besed.«

Anketirala in foto:
Agata Klinar Medaković 🍀

Za naše knjižne molje

Potovalni namig in pridih nedavne zgodovine

Vsakič, ko predlagam knjige našim bralcem upam, da jih bodo navdušile, tako kot so navdušile mene. Tokratna predloga: »Starim cestama do mora« ter Orel in korenine. Obe dišita po zgodovini, a sta še kako uporabni za današnji čas.

Seveda si pri nas lahko izberete tudi knjige po lastnem izboru in izbirate med veliko zanimivimi naslovi, med branjem pa na kratko pozabite na resnični svet, ali pa ga tako bolje razumete

O štirih zgodovinskih cestah
Knjiga »Starim cestama do mora« avtorjev **Lare Černicki in Staša Forenbaherja** govori o štirih

Ne pozabite na četrte, ko je knjižnica Slovenskega doma odprta med 17. in 19. uro.

cestah, ki so si jih zamislili avstrijski cesarji, zato tudi nosijo njihova imena: Karolina, Jozefina, Lujzijana in Rudolfina. V 18. in 19. stoletju so hrvaški inženirji in mojstri projektirali in zgradili ceste čez Gorski Kotar, ki so povezovala notranjost države s hrvaškim Primorjem. Po teh cestah se lahko peljete še danes, največkrat ravno ob vetrovnem vremenu, saj jih ne zapirajo zaradi burje. Če imate možnost, se umaknite z avtoceste in se proti morju peljite po starih cestah ter uživajte v naravni, kulturni in stavbni dediščini naših mojstrov. Natančne karte v knjigi vas lahko »odpeljejo« v čudovite kraje ter zbudijo spomine na nekdanje čase.

O blokovo razdeljenem svetu

Knjiga ameriškega pisatelja slovenskega rodu Louisa Adamiča Orel in korenine je nastala po Adamičevem drugem obisku v Jugoslaviji leta 1948. Bil je čas Informbiroja ter razkola v Vzhodnem bloku, ko je avtor tudi na lastne oči videl kritično situacijo tudi rožljanje z orožjem. Odkrito in brez zadržka je analiziral dogajanja in stališča mednarodnih sil do bivše države, ter pretekle in sodobne dogodke, vključno z napačnimi odločitvami poveljnega režima. Glede na mednarodne politične odnose in stališča svetovnih sil, je še danes zanimivo branje.

Darija Stantić 🍀

Lea Habunek, slovenska teniska zvijezda na hrvatskim terenima

Ove se godine navršava 95 godina od rođenja istaknute tenisačice, savezne kapetanice i sportske djelatnice **Lee Habunek**, zaslužne za razvoj ženskog tenisa u Zagrebu, Hrvatskoj i ex-Jugoslaviji. Bila je članica Slovenskog doma.

Rođena je 23. lipnja 1921. u Mariboru kao Lea Zemljič. Njezin otac Franc Zemljič bio je rodom iz Murščaka u općini Radenci, a majka Marija, rođ. Kaudek, iz Maribora. Lea je završila školu za hotelijerstvo i ugostiteljstvo u Beču. Nakon II. svjetskog rata počela se u Mariboru baviti tenisom. U prvom djelu teniske karijere do 1956. nastupala je pod prezimenom svojega prvoga supruga Petera Zamagne, poduzetnika iz Salzburga, dubrovačkih korijena, a poslije pod prezimenom drugoga supruga, poznatog sportskog novinara iz Zagreba Miroslava Habuneka. Od 1947. bila je članica Teniskog kluba *Polet* koji se, nakon promjene imena, od 1951. zvao Teniski klub *Branik*. Uz Bredu Hribar-Voglar bila je najbolja mariborska tenisačica do početka 1950-ih godina. Kao jedna od voditelja teniske škole, osnovane 1948. u *Poletu*, zaslužna je za stvaranje nove generacije u kojoj su se isticale: Lora Winterhalter, juniorska prvakinja Jugoslavije 1950. i 1952. godine, Truda Lovrec, prva tenisačica iz *Branika* koja je sudjelovala u Wimbledonu 1952. godine, Krista Čop, Helena Lovrec i druge. Lea se istakla i u organizaciji izgradnje novih teniskih igrališta u Mariboru.

Zadnji naslov sa 46 godina

Nakon preseljenja u Zagreb 1954. godine, nastavila je igrati tenis sve do 47. godine života 1968. Nastupala je za teniske klubove Montažno, Jugomontaža i Trešnjevka. U igračkoj karijeri imala je uspjeha na Prvenstvu Jugoslavije. Bila je višestruka finalistica državnog prvenstva pojedinačno te u ženskim i mješovitim parovima ali nikada nije uspjela osvojiti prvo mjesto. No to je nadoknadila u ekipnoj konkurenciji. Sa klubovima iz Zagreba je od 1955. do 1961. i 1967. osvojila čak osam naslova državne prvakinje. Zadnji ekipni naslov osvojila je kao članica TK Trešnjevka sa 46 godina. Između 1950. i 1959. osam je puta bila među deset najboljih tenisačica na jugoslaven-

Ženska teniska reprezentacija Jugoslavije na Balkanskim igrama 1971. u Zagrebu. S desna na lijevo: savezni kapetan Lea Habunek, Lena Dvornik, Irena Škulj, Mima Jaušovec i dr. Stjepan Tončić. Foto: arhiv Peter de Zamagna

skoj rang-listi, a najbolje je bila rangirana 1954. na treće mjesto, iza Marice Crnadak iz Zagreba i Dragice Laszlo iz Beograda. U Zagrebu je igrala u klubu sa **Božicom Martinec-Šerfezi** i Zvezdanom Urek i pomogla im u njihovim karijerama. Božica je postala državna prvakinja a Zvezdana je bila među najboljima u državi.

Kapetanica ženskog tenisa

Lea Habunek je odmah po završetku igračke karijere godine 1968. postala savezna kapetanica ženske reprezentacije Jugoslavije i na toj je dužnosti ostala do 1981. Kao prva savezna kapetanica za tenisačice znatno je pridonijela razvitku ženskoga tenisa u Jugoslaviji. S njezinim dolaskom počinje razdoblje organiziranog i sistematskog rada, pa talentirane tenisačice više nisu bile prepuštene same sebi. Određeno je da, pored nadzora klupskih trenera i djelatnika, brigu o njima vodi i savezni kapetan. Na toj poziciji startala je vrlo ambiciozno, s jasno i stručno izrađenim programom koji se temeljio na modernoj koncepciji i s težištem na stvaranju što šire baze. Zaslužna je za karijere **Mime Jaušovec**, **Renate Šašak**, **Sabrine Goleš**, **Irene Škulj**, Alenke Pipan i drugih. Uz njeno vodstvo, reprezentacija Jugoslavije prvi put 1969. nastupa u Federation kupu, ženskoj verziji Davis kupa, i godinama sudjeluje u svjetskoj skupini. Na Balkanskom prvenstvu 1969. u Istanbulu Jugosla-

vija osvaja drugo mjesto, što je bio dotad najveći uspjeh u tom natjecanju. Mima Jaušovec postaje amaterska prvakinja Europe i potom pobjednica Roland Garossa 1977. Lea se uz stručni rad istaknula i kao organizatorica brojnih domaćih i međunarodnih turnira, pogotovo serije turnira na hrvatskoj obali, nazvanih Jadranska rivijera. Izabrana je 1975. u ženski komitet Europskog teniskog saveza i na toj je dužnosti ostala do 1997. Bila je delegat za europsko ekipno prvenstvo žena u Mariboru i Pragu, direktorica ženskih svjetskih turnira, a uz to je imala još brojna zaduženja.

Zvezdana Urek, Lea Habunek, Božica Martinić - Šerfezi (s lijeva).

Izabrana je za doživotnu počasnu direktoricu turnira Jadranska rivijera. Godinama je bila jedna od najutjecajnijih žena u europskom tenisu.

Njezin doprinos ženskom tenisu u Zagrebu, Hrvatskoj i ex-Jugoslaviji bio je izniman. Za svoje djelovanje u sportu i tenisu bila je dobitnica velikog broja nagrada i priznanja, a krajem 1997. dodijelio joj je Europski teniski savez visoko međunarodno priznanje za ustrajni rad u teniskom sportu. U pismu koje je potpisao predsjednik Europskog teniskog saveza **Francesco Ricci Bitti** istaknuto je kako je nagradu dobila kao zaslužna teniska djelatnica za iznimne zasluge u razvoju i propagandi europskog tenisa.

Duboki slovenski korijeni

Bila je dugogodišnja članica Slovenskog doma u Zagrebu. Nije zaboravila svoje slovenske korijene i kada je god bila u prilici posjećivala je prostorije u Masarykovoj 13. Preminula je u 90. godini života, 27. studenog 2010. u Domu umirovljenika u Gornjoj Bistri kraj Zaprešića. Pokopana je na zagrebačkom groblju Mirogoj uz svog supruga Miroslava Habuneka (1920 – 1992), jednog od utemeljitelja sportskog novinarstva u Hrvatskoj.

Lea Habunek dobila je zaslužen priznanje uvrštenjem svoje biografije u knjigu 'Slovenski u hrvatskom sportu / Slovenici u hrvaškom športu, Zagreb, 2014. Na taj način ostaje zabilježena kao jedna od legendi slovenske zajednice u Zagrebu i Hrvatskoj.

Eduard Hemar

Lea Habunek

Misa u crkvi Rođenja BDM. Foto: PJ

Uspomena na patra Straška uz 110. godišnjicu rođenja

Svečanost Strašekovo 2016. u spomen na patra Janeza Straška (1906-1947), ubijenog na cvjetnu nedjelju 1947. godine, održana je 3. travnja na Sveticama, u nazočnosti vjernika iz Hrvatske i Slovenije.

Svečanu misu u crkvi Rođenja Blažene djevice Marije darovao je umirovljeni slovenski nadbiskup **Anton Stres**. Uz domaćeg župnika **Marka Kornelija Glogovića** koncelebrirali su **Jožef Rogač** iz Podčetrčka, **Anton Pust** i **Rok Gajšek**, lazaristi iz Ljubljane, **Nikola Sanjković** iz Mahična i **Stjepan Jakov** iz Kamajna. Nadbiskup Stres je naglasio da se Strašek i svi stradali svećenici nisu bojali vlasti ni smrti jer su vjerovali u svoju vjeru. Strašekovo praštanje treba biti primjer i u našem životu. Pater Glogović podsjetio je kako je počelo Strašekovo prije pet godina. Nekoliko riječi zahvale organizatorima je uputio lazarist Anton Pust. Posebno je obradovala vijest da je počeo postupak za proglašenje blaženog p. Janeza Straška. Liturgijsko pjevanje tijekom mise predvodio je u drevnoj pavlinskoj crkvi mješoviti crkveni zbor iz župa Dobrava kod Škocjana uz pratnju orguljašice **Fanike Martinčić**. Nakon mise bio je upriličen kraći program, slijedila je molitva na sve-

Na Cvjetnu nedjelju 20. ožujka održan je tradicionalni križni put kojeg već 20 godina predvodi od Ozlja na Svetice dekan ozaljski vlč. **Josip Jakovčić**. Ovogodišnju lijepu ranu proljetnu nedjelju, putem kroz šumu kojeg nije uspio završiti p. Janez Strašek 30. ožujka 1947. godine, u molitvi se uputilo preko 600 vjernika iz Ozlja i okolice.

tičkom groblju uz grob i uz spomenik p. Janeza koji je bio posvećen 2012. godine.

Svečanosti su nazočili i gradonačelnica Ozlja **Gordana Lipšinić**, gradonačelnik Podčetrčka i direktor Turističkog saveza Slovenije **Peter Misja**, potpredsjednik Hrvatskog žrtvoslovnog društva **Ante Beljo** s tajnicom društva **Jadrankom Lucić**, predstavnicima kulturnog društva **Jože Gostič** iz Homca, te članovi Slovenskog doma iz Zagreba kao suorganizatori svečanosti. (poj)

Baročna figura in ornament Komersteinerjevega kroga

V zagrebškem Muzeju za umetnost in obrt (MUO) so 10. marca odprli razstavo del Johanna (Ivana) Komersteinerja, začetnika baročnega kiparstva severne Hrvaške in Slovenije. Razstava bo na ogled tudi v Ljubljani.

Komersteiner se je rodil sredi 17. stoletja na Tirolskem, leta 1673 se je preselil v Ljubljano, kjer si je ustvaril družino, od leta 1687 pa je deloval v Zagrebu, kjer je tudi umrl leta 1711. Največ Komersteinerjevih del je prav iz zagrebškega obdobja. Prvo naročilo v Zagrebu je dobil od jezuitov leta 1676, in sicer kamniti kip sv. Frančiška Ksaverskega za istoimensko cerkev. To delo, kot številni drugi kipi in oltarji, ni ohranjeno.

Ivanova baročna dediščina

Od leta 1687 je deloval na Kaptolu z nazivom »civis et arcularius capituli ecclesiae nostrae zagrabiensis«. Dela, ki so potrjena kot njegova, so oltarji sv. Marije (1686–1688), sv. Ladislava (1688–1690) in sv. Emerika (1689) v zagrebški katedrali. Pripisujeta se mu tudi oltarja sv. Frančiška Borgie in sv. Ignacija v cerkvi sv. Katarine v Zagrebu (1680), sv. Marije Magdalene in sv. Roka v Gotalovcu, sv. Jeronima v Jakuševcu, Jezusove spremenitve v Klakah, sv. Fabijana in Sebastijana v Vurotu (1681).

Arhitektura njegovih oltarjev združuje tradicionalni gotski in renesančni koncept z baročnim. Komersteiner je v Zagreb pripeljal novo baročno ornamentiko akantovega listja, iz katerih kukajo angelčki. Novi baročni duhodražajo tudi kipi, katerih oblika telesa je vidna pod obleko, ki je ob robovih bogato nabrana. Po Komersteinerjevi smrti je kiparsko delavnico vodil njegov sin Mihael s sodelavci.

Veliko Komersteinerjevih del in del iz njegove delavnice hrani MUO, posebno kipe z oltarjev iz zagrebške katedrale.

Polona Jurinić

I. Komersteiner: sv. Ladislav kralj in sv. Emerik vojvoda, 1688–1690, z nekdanjega oltarja v zagrebški stolnici. Foto: arhiv MUO

Intervju

Arhitekt, ki riše: tudi arhitektura je umetnost

Ob slovenskem kulturnem prazniku smo v Slovenskem domu odprli dve razstavi (o obeh poročamo v rubriki Slovenski dom – naš drugi dom); ob robu likovne razstave smo se pogovarjali z avtorjem Vladimirjem Brezarjem.

■ Kako vas kot umetnika določa vaše rojstno mesto Kranj?

- V Kranju sem živel od rojstva leta 1935 do gimnazijske mature leta 1953 in odhoda na študij arhitekture v Ljubljano, na tedanjo Tehniško visoko šolo. Ko sem bil še majhen, so mi govorili, da lepo rišem, najraje sem risal slovenske znamke. Zaznamovala pa me je tudi gradnja domače hiše. Še kot otrok sem pomagal očetu, kopal sem zemljo, delal s krampom, žago, ometaval, mešal cement s peskom in apnom. Tako sem občutil v roki material.

»Občutek za material sem dobil kot otrok, ko sem pomagal očetu pri gradnji hiše, delal s krampom in žago, peskom in apnom.«

■ Kateri profesorji so najbolj vplivali na vaš razvoj kot bodočega arhitekta?

- Najprej profesor Janez Valentinčič, pri katerem sem bil pozneje tudi demonstrator pri risanju klasičnih arhitekturnih elementov. Sledili so Boris Kobe, ki je bil tudi slikar ter profesorja arhitekta Edo Mihevc in Edvard Ravnikar. Mihevc se je dosledno ukvarjal z vsakim študentom, ob njegovi mizi, vodil pa nas je tudi na poletno delo v kraje, kjer je gradil, predvsem v slovensko Primorje. Diplomiral sem leta 1959 in postal njegov asistent.

■ Kako se je nadaljevala vaša kariera? Ob delu na fakulteti ste tudi projektirali.

- Do upokojitve leta 2005 sem sodeloval pri študijskem predmetu Stanovanjske zgradbe – najprej kot asistent, na koncu kot redni profesor. Bil sem tudi redni profesor pri predmetu Arhitekturne konstrukcije II. Vmes sem kratek čas predaval stavbarstvo na Tehnični fakulteti v Mariboru, na Fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo v Ljubljani pa sem bil leta 1975 predstojnik oddelka za arhitekturo in nato leta 1984 njen dekan. Dekansko delo sem opravljal tudi v študijskem letu 1995/96, ko se je Fakulteta za arhitekturo, osamosvojila.

»Arhitekt je vzgojen z namenom, da zna predstaviti stvari, ki jih še ni.«

Ustvarjalno sem sprva sodeloval s profesorjem Mihevcem, na samostojni poti pa sem se ukvarjal predvsem z množično stanovanjsko gradnjo. Projektiral sem stanovanjske objekte v ljubljanskih soseskah Štepanjsko naselje, Fuži-

Vladimir Brezar. Foto: A. Bukovec

ne in Zupančičeva jama, Cankarjevo naselje v Radovljici ter stanovanjsko-poslovni zgradbi v Ljubljani L1 – Tekstil in L2 – Kolodvor. Projektiral sem tudi cerkev Sv. Jožefa v Ivančni Gorici in Sv. Modesta v Kranju.

▪ **Kakšno je danes stanje v arhitekturi v Sloveniji, kam gredo mlajše generacije?**

- Odkar sem v pokoju, se distanciram od dogajanj. Globalizacija je naredila veliko škodo, veliko je popolnoma zgrešenih projektov brez lokalne identitete. Od kod na primer ravna streha!? Danes je vsekakor preveč arhitektov in premalo dela. Posledica so nelojalna konkurenca in dumpinške cene. Mlade izkoriščajo za delo na računalniku. Malo je uspešnih birojev, ki so našli priložnost tudi v tujini. Stanje se lahko popravi z velikimi državnimi projekti in natečaji. Upam, da bo v prihodnje mogoče uspeti z dobrimi idejami in s fleksibilnim povezovanjem v skupine.

»Globalizacija je naredila v slovenski arhitekturi veliko škodo, imamo popolnoma zgrešene projekte brez lokalne identitete.«

▪ **Na razstavi v Slovenskem domu ste se predstavili kot risar. Ste torej arhitekt, ki riše.**

- Risba je moj jezik, rišem kar vidim okoli sebe, kar si zamišljam, kar si predstavljam in kar naj bi šele bilo. Na poti skiciram. Namesto fotoaparata si vzamem čas, opazujem, analiziram in tako razumem – ambient, objekte, prostore, krajino in detajle. Pri tem je bistvena povezava med očesom, možgani in roko. Druge vrste risbe je načrt. Arhitekt je vzgojen z namenom, da zna predstaviti stvari, ki jih še ni. Tu se delo ne konča, ampak sledi podrobno navodilo za njegovo realizacijo, z vsemi podrobnostmi in opisi. Sposobnost brati načrte je nujen pogoj za tehnične poklice. Tudi tu je jezik risbe nepogrešljiv. Tretje področje, na katerem govorim z risbo, je posredovanje misli, idej in razlag na način, ki je podoben stripu ali ilustraciji. Rad tudi slikam. Slike so realistične, slikam v tehniki akrila, slikam ulice, zgradbe, tako kot jih vidim.

Polona Jurinić

Slovo karikaturista Ota Reisingerja

Šestega aprila je v 89. letu umrl priljubljeni hrvaški karikaturist slovenskega rodu Oto Reisinger (1927–2016). V bogati karieri je narisal prek 70 tisoč karikatur. Leta 2010 je razstavljal v Slovenskem domu. Spominjali se ga bomo z globokim spoštovanjem.

Med Reisingerjevimi najbolj znanimi liki je »navadni državljan« Pero. Z zgodbami malega človeka, ki je žrtev okoliščin, je Pero v več kot 30 letih postal zaščitni znak časopisa Vjesnik. Leta 1984 je prejel nagrado Vladimira Nazorja za življenjsko delo.

Leta 2010 je Poloni Jurinić v daljšem intervjuju za Novi odmev zaupal nekaj podrobnosti o svojih koreninah in otroštvu. Rodil se je v Rankovcih pri Murški Soboti leta 1927. Oče Karl je bil Slovenec iz Podčetrčka, mama Romana roj. Comini pa Furlanka iz Arternia pri Vidmu; Reisinger se je rad spominjal, da je bil mamin sorodnik papeški nuncij. »S starši in starejšo sestro smo živeli v Rankovcih pri premožni teti, posestnici. Oče se je začel ukvarjati z gradbeništvom. Izdelovanje gradbenih elementov ga je pripeljalo v Zagreb. Takrat nisem bil star niti eno leto.« V Zagrebu se je družina tudi ukoreninila in nadaljevala življenje, oče je med drugim gradil škofijo. Le dve leti so živeli drugje – v Beogradu, in sicer v obdobju, ko je oče sodeloval v gradnji mostu v Pančevu. (jpt)

Ugledna nagrada Preradu Detičku

Hrvaško društvo glasbenih in plesnih pedagogov je v dvorani Blagoja Berse nove Glasbene akademije v Zagrebu 17. decembra lani nagrado za življenjsko delo podelilo našemu prijatelju in zvestemu članu Slovenskega doma Preradu Detičku.

Prerad Detiček je hornist in profesor roga, ki že več kot šestdeset let bogati hrvaško glasbeno in kulturno življenje, o čemer redno poročamo v Novem odmevu. Kot pedagog je 50 let deloval na zagrebški glasbeni akademiji, poučeval na več glasbenih šolah v Zagrebu in na Glasbeni akademiji v Sarajevu ter vodil številne mednarodne seminarje v Grožnjanu. Njegovi učenci so osvajali nagrade v domovini in na tujem. Zelo pomembno je njegovo sodelovanje v komisijah za strokovne izpite mladih učiteljev ter domačih in tujih ocenjevalnih žirijah.

Profesor emeritus Prerad Detiček prejema nagrado za življenjsko delo. Foto: Darko Šonc

V programu so sodelovali lavreati – prvonagrajeni na državnem tekmovanju učencev in študentov glasbe in plesa.

Polona Jurinić

Ne mine teden brez slovenskega dogodka na Hrvaškem ali hrvaškega v Sloveniji

Ponovoletna kulturna izmenjava potrjuje, da imajo tako slovenski kot hrvaški ljubitelji lepe umetnosti res veliko priložnosti za spremljanje ustvarjalnosti v sosednji državi. Kronika Novega odmeva tokrat beleži pretok kulture v obe smeri.

Gledališče

- V ljubljanskem Mini teatru je bila 5. januarja premiera Kakčevih dogodivščin priznane švedske avtorice **Pernille Stalfelt** v režiji **Ivice Buljana** in v sodelovanju z Novim kazalištem Zagreb.
- V zagrebškem HNK-ju je 15. januarja gostovala Drama SNG iz Ljubljane s predstavo Jugoslavija, moja dežela, ki jo je po romanu **Gorana Vojnovića** režiral Ivica Buljan. V veliki zasedbi s prek 30 igralci so glavne vloge igrali **Matjaž Tribušon**, **Nataša Barbara Gračner**, **Zvone Hribar**, **Maja Končar**, **Jernej Šugman**. Moto predstave je Vojnovičevi citat: In zato sploh ni čudno, da se je tako končalo. V predstavi spremljamo dve podobi predvojnega Balkana, »eno, ki je zapisana v otroškem spominu, in druga, ki se razprostira pred nezaslepljenimi očmi odraslega človeka«. Predstava je bila odlična, nihala je med humorjem in tragičnimi elementi, tudi zelo vznemirljiva, saj nas je spomnila na hude čase pri nas.

Prizor iz drame Jugoslavija, moja dežela

- V Standup Comedy Clubu v Zagrebu so 19. februarja gostovali slovenski komiki **Eva Virc**, **Andrej Težak Tešky** in **Dušan Tomić Dule** s predstavo Zlovinci.
- 17. marca je v zagrebškem Kerempuhu gostovalo Mestno gledališče ljubljansko s predstavo Kos plastike. Mayenburgovo črno komedijo je režiral **Primož Ekart**.
- Na mednarodnem festivalu Naj, naj, naj, ki ga tradicionalno pripravlja zagrebško gledališče Žar ptica, so 20. marca gostovali gledališčniki SNG Nova Gorica s pravljичnim muzikalom L. F. Bauma Čarovnik iz Oza v režiji **Mihe Goloba**.

Književnost

- Slovenski literati mlajše generacije **Leonora Flis**, **Katja Gorečan** in **Aljaž Koprivnikar** so 11. marca predstavili hrvaškemu občinstvu v zagrebškem književnem klubu Booksa. Nekaj njihovih besedil so v hrvaški jezik prevedle študentke slovenistike na zagrebški filozofski fakulteti.
- Pri založbi Modrijan je 2. februarja izšel roman hrvaškega pisatelja Milutina Cihlarja - Nehajeva Beg: Zgodba nekega našega človeka. Roman je izšel leta 1909 in velja za eno temeljnih del hrvaške književnosti.

Arheologija

- Razstava Pokrajinskega muzeja Koper z naslovom Dama z zlatimi uhani je decembra in januarja gostovala v Krku in Buzetu. Razstava predstavlja pa ženski poznoantični grob iz nekropole Križišče pri Spodnjih Škofijah, ki je bila izkopana leta 2003.

Strip

- V ljubljanskem Kinu Šiška je 15. marca potekal že 48. ljubljanski bazar stripov. Osrednji gost večera je bil **Marko Šunjić**, gonilna sila hrvaške stripovske založbe Fibra

Filozofija

- Slovenski filozof **Slavoj Žižek**, ki ga je časopis The new Republic označil za »najbolj nevarnega filozofa zahoda«, je bil 23. januarja gost Filozofskega teatra, ki poteka v HNK-ju v Zagrebu. Žižek je predstavil tudi svoj dramski tekst Antigona, ki je izšel pri založbi Fraktura.
- V mariborski Drami pa je 21. marca v okviru pogovorov Filozofija na odru svoje misli z občinstvom delil hrvaški filozof, publicist in aktivist **Srečko Horvat**, ki ga je nemški časnik Der Freitag označil za »najbolj vznemirljiv glas njegove generacije«.

Glasba

- V koncertni dvorani Vatroslava Lisinskega so se 22. januarja poklonili spominu na

maestra Milana Horvata. Ob spremljavi Zagrebške filharmonije in pod taktirko ameriškega dirigenta **Stefana Lana** sta violinistki **Sidonija Lebar** in **Lucija Brnadić** virtuosno izvedli precej zahtevno Mozartovo Koncertno simfonijo za violino, violo in orkester v Es-duru, K. 364. Slovenka Sidonija Lebar je sicer dolgoletna koncertna mojstrica Zagrebške filharmonije.

Sidonija Lebar

- Pred polno dvorano ljubljanskega Cankarjevega doma je 13. februarja Parni valjak izvedel Valentinov akustični koncert.
- V Cankarjevem domu v Ljubljani so se 14. marca spomnili lani preminulega **Arsena Dedića**; s slovensko-hrvaško umetniško zasedbo (**Gabi Novak**, **Matija Dedić**, **Gibonni**, **Lado Leskovar**, **Zoran Predin**, **Vita Mavrič**, **Rok Pečecnik**) so želeli prispevati k dobrim odnosom med državama, saj je Dedić – kot se spominja njegova vdova – imel zelo rad Slovenijo. Pokroviteljstvo je prevzel predsednik **Borut Pahor**.
- Opera SNG Maribor je 11. marca premierno uprizorila zgodnjebaročno operno mojstrovino italijanskega skladatelja Claudia Monteverdija Kronanje Popeje. Velikega odrskega izziva sta se lotila hrvaški režiser **Krešimir Dolencić** (ki je lani v Mariboru že režiral Pogovore karmeličank) in dirigent **Egon Mihajlović**. Na Slovenskem so to opero prvič izvedli v ljubljanski Operi leta 1976 v režiji hrvaškega baritonista Vladimirja Ruždjaka.

Likovna umetnost

- V Galeriji Cankarjevega doma v Ljubljani so 3. februarja odprli razstavo hrvaškega slikarja **Zlatana Vrkljana** z naslovom Zagrebška šola. Istoimenski cikel 13 slik je umetnik ustvaril posebej za ljubljansko razstavo. Razstava je nastala v sodelova-

nju z zagrebškim Muzejem za umetnost in obrt in je bila na ogled do 20. marca.

- V ljubljanskem Centru za sodobno fotografijo Photon so 3. februarja odprli razstavo **Jelene Blagović** in **Ane Opalić** z naslovom Domače zgodbe.
- V Mestni galeriji Ljubljana je bila od 24. februarja do 10. aprila na ogled razstava hrvaškega umetnika **Ivana Kožarića** V čudovitih razlikah Enotnost!. Najobsežnejša predstavitev Kožarićevih del v slovenskem prostoru je vključevala skulpture, objekte, slike, risbe, grafike, fotografije in tkanine. Razstavo sta pripravili **Radmila Iva Janković** iz zagrebškega Muzeja sodobne umetnosti in **Mateja Podlesnik** iz Mestne galerije Ljubljana.
- V Galerijem centru v Varaždinu je bila 25. februarja odprta razstava mari-borskega slikarja **Gregorja Pratnekerja** (1973). S sliko Zimsko jutro je oktobra 2014 sodeloval na legendarnem Jesenskem salonu v Parizu. Ustvarja izključno v tehniki olja na platnu, osrednji motiv pa so gozdovi.

Gregor Pratneker: Ob robu gozda

Film

- Na letošnjem Zagrebdoxu ki se je začel 21. februarja in je predstavil prek 160 dokumentarnih filmov, je bil v tekmovalni regionalni program uvrščen tudi z vesno nagrajeni dokumentarec **Metoda Pevca** Dom. V regionalni konkurenci je bil tudi film zagrebške režiserke **Nataše Vidaković** o mlajšem moškemu iz Krškega z naslovom Urban, ki ga je posnela med lansko delavnico dokumentarnih filmov v Krškem.
- Na ljubljanskem Festival dokumentarnega filma, ki je potekal med 9. in 17. marcem, je bil v tekmovalnem programu prikazan tudi hrvaški film Otroci tranzicije v režiji **Matije Vukšića**, ki preko zgodb štirih otrok in najstnikov podaja pričevanje o sodobni stvarnosti.

Vasiljka Tovarloža, jpt/sta 🗣️

17. Gostičevi dnevi

Trajen spomin na velikega slovenskega tenorista

Tradicionalni Gostičevi dnevi so se tudi letos odvijali po že ustaljenem razporedu, med Ljubljano in Homcem, januarjem in marcem, z lepo udeležbo častilcev opernega umetnika Josipa Gostiča (1900–1963).

Svečanosti so se začele 21. januarja v Cankarjevem domu v Ljubljani z Verdijevo opero *Otello* v izvedbi SNG Opera in balet Ljubljana ter se na velikem odru zaokrožile z opere Evgenij Onjegin P. I. Čajkovskega v Operi HNK V Zagrebu. Opero so spremljali tudi organizatorji Gostičevih dnevov iz Homca ter predstavniki slovenskega veleposlaništva v Zagrebu: **Sašo Rogina** iz Kulturnega društva Jožeta Gostiča je ob tej priložnosti novi slovenski veleposlanici v Zagrebu **Smiljani Knez** podaril monografijo o umetniku.

Osrednja slovesnost je bila 6. marca na Homcu. Začela se je s spominsko mašo, ki jo je vodil ljubljanski pomožni škof **Franc Šuštar**, zbor Consortium musicum pod vodstvom **Mirka Cudermana** pa je pel Mozartovo *Missa brevis* v D duru, k. 194. Za konec pa so na koncertu v kulturnem domu Franca Bernika v Domžalah nastopili operni pevci iz Zagreba **Tamara Franetović Felbinger**, **Nikša Radovanović** in **Siniša Hlapčič**, iz Ljubljane pa **Urška Breznik** in **Branko Robinšak**. Na sporedu so bile arije in dueti iz oper, v katerih je Josip Gostič blestel na opernih odrih v Ljubljani, Zagrebu in po svetu. Povezovalni tekst je pripravila **Marija Barbieri**,

Predavanje Polone Jurinić

Na povabilo Kulturnega društva Jožeta Gostiča je 19. februarja pred nabito polno dvorano gasilskega doma v Homcu **Polona Jurinić** predavala o slovenskih umetnikih na Hrvaškem. Podrobneje je predstavila delo slikarjev iz okoliških krajev, ki so pustili neizbrisen pečat na hrvaški likovni umetnosti: očeta in sina Franca in Andreja Jelovška iz Mengša ter Janka Ambroža Testena iz Loke pri Mengšu. Spregovorila je tudi o slovenskih lazaristih, žrtvah druge svetovne vojne na Hrvaškem, ki so se šolali v sosednjih Grobljah. Predavanje je z nastopom na kitari popestril 15-letni zelo nadarjeni **Jaka Igljič** iz Homca. (poj)

bral je **Ivan Lotrič**. Med navzočimi so bili pomočnica hrvaškega zunanjega ministra **Andreja Zgombić Metelko**, hrvaška veleposlanica v Ljubljani **Vesna Terzić**, člani Društva prijateljev zagrebške Opere, vodstvo SNG Opera in balet Ljubljana, člani Slovenskega doma ter številno občinstvo iz Homca, okolice in Domžal. (poj) 🗣️

Predavanje: Polona Jurinić in Jaka Igljič. Foto: Z.J.

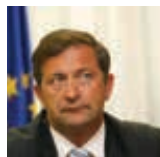
Državi na okopih zaradi arbitraže in žične ograje na meji

Prve mesece letošnjega leta je zaznamovala serija spoznavnih srečanj med slovenskimi in hrvaškimi politiki: v Ljubljani so se sešli premiera, notranja in zunanja ministra, v Zagrebu pa predsednika parlamentov. Ključnih nesoglasij niso rešili.

Parlamentarno srečanje - Predsednik državnega zbora **Milan Brglez** je po srečanju s predsednikom hrvaškega sabora Željkom Reinerjem 16. marca v Zagrebu izjavil, da Slovenija vztraja pri nadaljevanju arbitražnega postopka: »Gre za mednarodno pogodbo, ki jo je treba spoštovati in za nas še vedno velja. V skladu z arbitražnim sporazumom naj sodišče zaključi svoje delo tudi vsebinsko z zaključno sodbo o meji.« Reiner je potrdil, da imata državi različna stališča glede reševanja spora o meji. Brgleza sta sprejela tudi predsednica države **Kolinda Grabar Kitarović** in premier **Tihomir Orešković**. Iz Banskih dvorov so po sestanku sporočili, da so »prijateljski odnosi med Hrvaško in Sloveniji bolj odprti in prisrčni, kot so bili v mandatu prejšnje hrvaške vlade«.

Sestanek šefov diplomacij - Zunanja ministra Slovenije in Hrvaške **Karl Erjavec** in **Miro Kovač** sta po pogovorih 22. marca potrdila, da državi ostajata pri svojih različnih stališčih. »Odprta vprašanja ostajajo odprta,« je dejal minister Erjavec. Kot enega od argumentov za vztrajanje pri arbitraži je navedel dejstvo, da »državi že 25 let iščeta dvostranske rešitve in jih ne najdeta, (...) lahko jih iščeta še nadaljnjih sto let in jih ne bosta našli«.

Kovač je ponovil, da je Hrvaška izstopila iz arbitražnega sporazuma. Pred obiskom v Ljubljani je večkrat izpostavil primer več desetletij trajajočega spora Nemčije in Nizozemske, ki nimata urejenega vprašanja meje v zalivu Dollart oziroma Dollard v Severnem morju, a imata dogovorjeno črto na morju, ki ne predstavlja meje, omogoča pa državam, da nadzirata morje vsaka s svoje strani črte.

Karel Erjavec

Milan Brglez

Željko Reiner

Miro Kovač.

Vse foto: HINA

Od žice do zaliva - Notranja ministra **Vesna Györkös Žnidar** in **Vlaho Orepić**, sta se 22. februarja pogovarjala predvsem o migracijah. Hrvaška je lani poslala osem diplomatskih not, v katerih je protestirala zaradi žice na slovensko-hrvaški meji. V slovenski vladi vztrajajo, da bo ta ostala, dokler bo potrebno, verjetno jo bo mogoče v večji meri odstraniti, na nekaterih mestih pa bo ostala za lažji nadzor mejnih prehodov. Medtem ko je Hrvaška protestirala zaradi žice, je Slovenija 13. januarja s protestno noto opozorila na nezakonite plovbe hrvaške policije in hrvaškega ribiškega inšpektorja v slovenskem morju.

Arbitražni status quo - Arbitražno sodišče, ki ga sestavljajo **Gilbert Guillaume**, **Vaughan Lowe**, **Bruno Simma**, **Rolf Einar Fife** in **Nicolas Michel**, je 17. marca pripravilo izredno ustno obravnavo, na kateri naj bi razčistili, ali se bo arbitražni postopek še nadaljeval, ali pa ustavil, kot to po poletnih zapletih zahteva Hrvaška. A so arbitri so poslušali le argumente Slovenije, saj je Hrvaška obravnavo bojkotirala. Sodniki bodo zdaj preučili vse okoliščine, medtem pa bo - kot so sporočili - vsakršno odločanje sodišča o sporu o meji na kopnem in na morju prekinjeno. (jpt) 🗨

Oreškovićeve vlada za dobre odnose s sosedi

Dva meseca po volitvah, po številnih preobratih in tik pred iztekom ustavnega roka je Hrvaška 22. januarja le dobila novo koalicijsko vlado, ki jo sestavljata Domoljubna koalicija in Most neodvisnih list. Nov premier je postal Tihomir Orešković.

Vodenje 13. hrvaške vlade je prevzel 50-letni otrok hrvaških izseljencev iz Kanade, ki je pred vstopom v politiko zasedal visok menedžerski položaj v izraelski farmacevtski družbi Teva. Obljubil je krepitev hrvaškega gospodarstva in življenjskega standarda prebivalcev. Glede sosedskih odnosov ni zelo zgovoren, njegovo splošno stališče je, da sta Hrvaška in Slovenija članici Evropske unije, da pa mora Hrvaška ščititi svoje interese.

Pomembno sporočilo je bila Oreškovićeve izbira Slovenije za njegovo prvo pot v tujino. S sloven-

skim premierom **Mirom Cerarjem** sta se v Ljubljani sešla že teden dni po imenovanju, 29. januarja. Zavzela sta se za boljše sodelovanje, zlasti v gospodarstvu in obvladovanju migrantske krize.

Za tragikomičen uvod v premiersko srečanje je poskrbel hrvaški komik **Davor Jurković**, ki je 19. januarja po telefonu poklical Cerarja in se predstavil kot Orešković. Cerar je potegavščini nasedel in vljudno odgovarjal na vprašanja »Oreškovića«, ki je med drugim ponudil Trdinov vrh v zameno za odstranitev žične ograje z meje, pohvalil naravne lepote Slovenije in Cerarju predlagal, da skupaj preživita poletne počitnice. (jpt) 🗨

Miro Cerar.
Foto: STA

Tihomir Orešković.
Foto: STA

Spomin iz otroštva

Silvestrovo: vsa družina pričakuje novo leto. Pristotni je tudi legendarni stari stric Miško z obvezno novoletno zdravico. Tokrat pove zgodbo o dveh prstanih. Na prstanu ene roke piše: I TO ČE DOČ', na prstanu druge roke pa: I TO ČE PROČ'. Nauk: če si nekaj zaželiš, pogledaš na roko s prstanom z napisom I TO ČE DOČ', če si pa v težavah, pogledaš na roko s prstanom z napisom: I TO ČE PROČ'. Imeti v lasti taka prstana je psihično ravnotežje!

Silvin Jerman 🗨

Nauk žične ograje, s katere bi lahko bingljali rdeči pirhi

Slovenija in Hrvaška imata veliko skupnega, po novem tudi ograjo na meji. Resda so jo postavili Slovenci kot zaščito pred begunci, ker pa je že tu, bi jo lahko s pridom izkoristili tudi Hrvati. Postala bi večnamenska ali kot se reče moderno: multifunkcionalna.

Ograjo pa bi morali najprej prebarvati v zeleno, saj veste, Slovenci se radi pohvalimo, da smo okolju prijazni ljudje. Ker o beguncih ne vemo kaj dosti, morda ne bi bilo odveč ob ograji oziroma meji posaditi česen, stebrički pa bi lahko bili iz glogovega lesa. Tudi tiste žiletke bi morda lahko zamenjali z majhnimi križčki, za vsak primer. Hrvatje pa bi lahko ograjo, ki pač že je, izkoristili, da bi morda zmanjšali beg mladih v tujino, vsaj na tej strani. Če bi se to izkazalo za učinkovito, bi potem lahko postavili takšne žične ograje še na preostalih mejah, čeprav na meji z BiH to morda ne bi bilo potrebno, saj na to stran mladi ne odhajajo kaj preveč.

O divjadi in električnih pastirjih

Menda se je v preteklih nekaj mesecih v Sloveniji zelo pocenilo meso divjadi, ki ga je kljub lovopustu naenkrat dovolj in še preveč. To je morda povezano prav s to žilet ograjo in če boste jedli pečenega divjega prašička in vam bo med zobmi zaškripala žiletka, potem ste lahko prepričani, da gre za to. In ker sem se že razpisala o tej ograji, ki mi kar nekako ni všeč, morda še priporočilo slovenskim postavljalcem žice, naj malo razmislijo o različici, ki bi delovala kot električni pastir. Kot slišim, za elektriko v Sloveniji ni problem, saj je sedaj tam mnogo ponudnikov tega civilizacijskega krvotoka. Lahko bi se tudi objavil razpis in tisti ponudnik, ki bi ponudil najnižjo ceno in najvišjo "provizijo", bi potem bil glavni oskrbovalec električne energije za vsesplošno in meddržavno blaginjo. Ograjo pa bi lahko s pridom izkoristili tudi proizvajalci daljnogledov, saj bi jih lahko prodajali turistom, ki bi si od blizu želeli nekaj ogledati, pa si ne morejo, ker jih od tega loči ograja (na primer, ali je kaj rib v Kolpi).

O lepoti in okraševalski vnemi

Slovenci so poleg vsega tudi ljubitelji lepega, zato so že začeli okraševati ograje, pa so se tako ob novoletnem času na ograji znašli tudi novoletni okraski. Ne vem, ali so ograjo okrasili tudi za Vinčekovo, ko se menda obešajo klobase, vsekakor pa bi se morali na ograji znajti velikonočni pirhi. Kar predstavljate si, kako bi bilo lepo, če bi bila ograja okrog in okrog Slovenije vsa v zelenem, z nje pa bi bingljali rdeči pirhi. Seveda pa je pogoj za vse to, da bodo begunci še naprej prihajali in da se ne bo zgodilo, da si premislijo in začnejo hoditi kam drugam ali pa da bi celo prenehale vojne, zaradi katerih bežijo iz svoje domovine. Kakorkoli, enkrat bo tudi tega konec in potem bodo lahko Slovenci razrezali žico in jo v majhnih koščkih, zavitih v lipov list, prodajali kot spominek (tako, kot so Nemci naredili z ostanki berlinskega zidu).

Ob vsem tem pa so begunci pripomogli k širjenju obzorij zaplotniškimi modrijanom, ki so morali spoznati, da poleg slovenskih zelnikov obstajajo tudi drugi zelniki, da si moramo ljudje pomagati in pri tem včasih tudi malo potrpeti. Upam, da bo te begunske krize kmalu konec in da se bodo ljudje lahko kmalu in v miru vrnili domov, ograje pa bodo ostale samo neprijeten spomin.

Irena Pavlovič

Ne pozabimo slovenskih jedi

Ko zadiši po goranskih dobrotah

V rubriki Slovenci na Hrvaškem poročamo o udeležbi učencev čabrske osnovne šole na kulinaricnem tekmovanju v Sloveniji. Predstavili so dve goranski jedi: budel in projo. Če vam je zadišalo po goranskih dobrotah, se hitro lotite priprave!

Budel v lisnatem testu

Potrebujemo: 10 jajc, 0,5 kg kruha, 40 dkg vratine (suhega mesa), 20-30 dkg mlade čebule, sol, poper, listnato testo, 1 rumenjaka

Priprava: Narežemo kruh, vratino in čebulo. Sestavine dobro premešamo in popoprano. Umešamo 10 jajc ter jih malo posolimo. V zmes kruha, vratine in čebule vlijemo jajca in vse dobro premešamo z žličico. Listnato testo razvaljamo in nanj položimo zmes ter naredimo zvitek. Konce je treba zavihati, zvitek pa večkrat prebosti z zobotrebcom. Preden damo v pečico, ga premažemo z rumenjacom. Pekač obložimo s papirjem za peko in nanj položimo zvitek. V pečici, segreti na 180° C, pečemo približno eno uro. Jed je končana, ko skorja porumeni.

Proja

Potrebujemo: 250 g koruznega zdroba, 1 jajce, 4 žlice sladkorja, 500 ml domače smetane (poberemo jo s sveže skuhanega mleka), 2 žlici olja, 300 ml mleka

Priprava: V 300 ml mleka damo celo jajce in 2 žlički soli. Malo pomešamo s kuhalnico. Dodamo 4 žlice sladkorja in domačo smetano ter ves čas mešamo. Dodamo koruzni zdrob in olje. Še naprej stalno mešamo. Pekač obložimo s papirjem za peko in nanj vlijemo zmes. V pečici, segreti na 180° C pečemo od 35 do 40 minut. Projina skorja mora porumeneti.

**Pregovori so zaklad
človeške modrosti**

*Če se aprila vreme smeje, se bo kisalo kasneje.
April sončen in suh, maj za lepo vreme gluh.
Če je moker april, bo kmet veliko pridelkov dobil.
Če je april deževen, kmet ne bo reven.
Če se aprila vreme smeje, se bo še kesalo pozneje.
Majnika dosti dežja obeta jeseni dosti vsega.
Če je majnika mokro, je dobro za kruh in za seno.*

Skrivnost dolgega prijateljstva med Mariborom in Zagrebom

Februarski obisk prijateljev iz Maribora ob fotografski razstavi o Borštnikovih prstancih nas je zopet spomnil na dolgotrajne in trdne vezi med hrvaškim glavnim mestom in štajersko prestolnico. Kaj vse nas povezuje?

Pesnikovo poimenovanje Maribora

Ime Maribor je prvič zapisal slovenski pesnik Stanko Vraz (1810–1851), ki je od leta 1838 do smrti živel v Zagrebu in je zase rekel, da je Slovenec - Hrvat. Besedo Maribor je zapisal v pismu hrvaškemu ilircu Ljudevitu Gaju (1809–1872). Sestavil jo je iz osnove *mar* (kar pomeni vnemo, skrbnost) in pripone *bor* (boj). Pred tem se je uporabljalo nemško ime Marburg in slovensko Marprog. Srednjeveški Marcpurch se sicer prvič omeni leta 1164.

Cepič stare trte v Jazbini

V Mariboru – ob pročelju hiše na Lentu ob Dravi – raste domnevno najstarejša vinska trta na svetu, stara okrog 440 let. Gre za avtohtono slovensko vinsko sorto modro kavčino. Leta 2003 je tedanji mariborski župan **Boris Sovič** cepič modre kavčine, hčerke stare trte iz 16. stoletja, posadil v vinarškem centru Jazbina Agronomske fakultete v Zagrebu.

Veliki Zagrebčani mariborskih korenin

Veliko Mariborčanov si je zaradi študija, ljubezni, vojnih razmer ali dela novo življenje ustvarilo v Zagrebu. Številka ni znana. Z gotovostjo pa lahko rečemo, da jih je veliko soustvarjalo zgodovino Slovenskega doma hrvaškega glavnega mesta. Med njimi so bili tudi operni pevec Noni Žunec (Maribor, 1921–Zagreb, 2004) in nepozabni igralec Josip Bobi Marotti, (Maribor, 1922–Zagreb, 2011) ter športnica, o kateri pišemo v tokratni rubriki Preteklost v sedanjosti, Lea Habunek, roj. Zemljič (Maribor, 1921–Gornja Bistra, 2010).

Hrvati na Štajerskem

Maribor je drugo največje mesto v Sloveniji. Razprostira se na površini 147 kvadratnih kilometrov in ima okoli 112 tisoč prebivalcev. Med njimi je veliko Hrvatov. Zato je bilo leta 1990 prav tam ustanovljeno prvo hrvaško društvo v Sloveniji - Hrvaško kulturno društvo Maribor (predsednik je **Marko Mandir**), od leta 2002 pa tam deluje tudi generalni častni konzulat Republike Hrvaške (častni konzul je **Šime Ivanjko**).

Kulturna privlačnost Maribora

Maribor vse bolj privlači zagrebško kulturno publiko – tako z bogato operno in gledališko produkcijo, kjer posebno mesto zaseda Borštnikovo srečanje, kot s prireditvami kot je Festival Lent. K rekordnim številkam, ki so jih zabeležili leta 2012, ko je bil Maribor evropska prestolnica kulture – prek pet tisoč dogodkov je spremljalo prek dva milijona ljudi – so prispevali tudi obiskovalci iz Hrvaške. (jpt)